

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-164-06

Druk nr 1245
Warszawa, 6 grudnia 2006 r.

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy o pomocy społecznej
wraz z projektami aktów wykonawczych.**

Projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Pracy i Polityki Społecznej.

(-) Jarosław Kaczyński

U S T A W A

z dnia.....

o zmianie ustawy o pomocy społecznej¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 5 dodaje się art. 5a w brzmieniu:

„Art. 5a. 1. Prawo do świadczeń w formie interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania przysługuje cudzoziemcom, o których mowa w art. 33 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach.

2. Prawo do świadczeń w formie interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania, zasiłku celowego oraz specjalnego zasiłku celowego przysługuje cudzoziemcom, o których mowa w art. 53 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach.”;

2) w art. 6 pkt 15 otrzymuje brzmienie:

„15) średni miesięczny koszt utrzymania w domu pomocy społecznej lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej – kwotę rocznych kosztów działalności domu lub całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej wynikającą z utrzymania mieszkańców lub dzieci, z roku poprzedniego, bez kosztów inwestycyjnych, powiększoną o prognozowany

średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzieloną przez liczbę miejsc w domu lub placówce i przez dwanaście;”;

3) użyte w art. 21 pkt 6, art. 53 ust. 1, art. 80, art. 85 ust. 4 i 5, art. 87 ust. 5 i art. 107 ust. 1 w różnej liczbie i przypadku wyrazy „placówka opiekuńczo-wychowawcza” zastępuje się użytymi w odpowiedniej liczbie i przypadku wyrazami „całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza”;

4) w art. 7:

a) po pkt 7 dodaje się pkt 7a w brzmieniu:

„7a) potrzeby ochrony ofiary handlu ludźmi;”;

b) pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze;”;

5) w art. 10:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przy ustalaniu prawa do pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki do dochodu rodziny lub pełnoletniego wychowanka rodziny zastępczej nie wlicza się pomocy pieniężnej, o której mowa w art. 78 ust. 1, 5 i 7 oraz w art. 88 ust. 1.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przy ustalaniu odpłatności rodziców za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej w składzie rodziny uwzględnia się to dziecko, a także dzieci przebywające w domu pomocy społecznej, rodzinie zastępczej i całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, jeżeli rodzice ponoszą odpłatność za ich pobyt.”;

6) w art. 17 w ust. 1 po pkt 16 dodaje się pkt 16a w brzmieniu:

„16a) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;”;

7) w art. 18 w ust. 1 dodaje się pkt 7 w brzmieniu:

„7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych lub specjalnych zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a.”;

8) w art. 19:

a) pkt 5-7 otrzymują brzmienie:

„5) pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu;

6) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego,

domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;

- 7) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;”

b) uchyla się pkt 9;

9) w art. 20:

a) w ust. 1 dodaje się pkt 4-6 w brzmieniu:

- „4) udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej;
- 5) finansowanie pobytu w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz w rodzinach zastępczych dzieciom cudzoziemców niewymienionych w art. 5;

6) realizacja zadań z dziedziny przysposobienia międzynarodowego dzieci, w tym zlecenie realizacji tych zadań podmiotom prowadzącym niepubliczne ośrodki adopcyjno-opiekuńcze wyznaczone przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.”,

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Do zlecenia realizacji zadań, o których mowa w ust. 1 pkt 6, nie stosuje się przepisów dotyczących otwartego konkursu ofert.”;

10) w art. 22:

a) po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) wydawanie i cofanie zezwoleń lub zezwoleń warunkowych na prowadzenie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych;”,

b) po pkt 9 dodaje się pkt 9a w brzmieniu:

„9a) kontrola jakości usług, o których mowa w pkt 8, wykonywanych przez domy pomocy społecznej prowadzone nie na zlecenie organu jednostki samorządu terytorialnego przez podmioty niepubliczne, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2-4;”;

11) w art. 23 w ust. 2 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) tryb kierowania i przyjmowania, warunki i tryb ustalania i pobierania odpłatności, jak również warunki całkowitego lub częściowego zwalniania z odpłatności za pobyt i korzystanie z usług jednostek organizacyjnych

pomocy społecznej prowadzonych w ramach wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej, uwzględniając sytuację materialną kierowanych osób.”;

12) w art. 37 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zasiłek stały przysługuje:

- 1) pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- 2) pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.”;

13) po art. 56 dodaje się art. 56a w brzmieniu:

„Art. 56a. 1. Dom pomocy społecznej może być prowadzony łącznie dla:

- 1) osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych;
  - 2) osób przewlekle somatycznie chorych oraz osób niepełnosprawnych fizycznie;
  - 3) osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, dom świadczy usługi na poziomie obowiązującego

standardu odpowiednio dla każdego rodzaju domu.”;

14) w art. 57 w ust. 3 w pkt 3 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) w przypadku podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 2-4:

- dokumenty potwierdzające status prawny tego podmiotu,
- informację o sposobie finansowania domu i niezaleganiu z płatnościami wobec urzędu skarbowego i składkami do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności za przestępstwo umyślne osoby, która będzie kierowała domem, oraz zaświadczenie, że ze względu na stan zdrowia jest ona zdolna do kierowania domem.”;

15) po art. 57 dodaje się art. 57a w brzmieniu:

„Art. 57a. 1. Jeżeli podmiot, któremu wydano zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej:

- 1) przestał spełniać warunki określone w niniejszej ustawie,
- 2) przestał spełniać standardy, o których mowa w art. 55 ust. 1 i 2,
- 3) nie przedstawi na żądanie wojewody w wyznaczonym terminie aktualnych dokumentów lub informacji, o których mowa w art. 57 ust. 3 pkt 3

– wojewoda wyznacza dodatkowy termin na spełnienie warunków lub standardów albo na dostarczenie wymaganych dokumentów lub informacji.

2. Po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, wojewoda cofa zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej.

3. W przypadku cofnięcia zezwolenia, wojewoda wykreśla dom z rejestru domów pomocy społecznej.”;

16) w art. 60 dodaje się ust. 3-5 w brzmieniu:

„3. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 2, stanowi podstawę do ustalenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej od następnego miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zostało opublikowane. Do tego czasu odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej ustala się na podstawie ogłoszenia z roku poprzedniego.

4. W domu pomocy społecznej, który rozpoczął działalność, średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca ustala się w wysokości średniej wojewódzkiej kwoty średniego kosztu utrzymania w domach pomocy społecznej danego typu.

5. Ustalając średni miesięczny koszt utrzymania w domu pomocy społecznej, który nie był prowadzony przez cały rok kalendarzowy, kwotę kosztów działalności domu wynikającą z utrzymania mieszkańców z roku poprzedniego dzieli się przez liczbę miesięcy w roku przypadających po miesiącu wydania zezwolenia na prowadzenie domu.”;

17) w art. 61 po ust. 2 dodaje się ust. 2a-2c w brzmieniu:

- „2a. Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej mogą wnosić osoby niewymienione w ust. 2.
- 2b. W przypadku, o którym mowa w ust. 2a, gmina wnosi opłatę w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2a.
- 2c. W przypadku, o którym mowa w ust. 2a, art. 103 ust. 2 stosuje się odpowiednio.”;

18) w art. 62 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

- „2. Osoby, o których mowa w art. 61 ust. 1 pkt 2 i ust. 2a, wnoszą opłatę ustaloną zgodnie z art. 61 ust. 2 pkt 2 i ust. 2c do kasy lub na rachunek bankowy gminy, z której mieszkaniec domu został skierowany; opłatę tę gmina wraz z opłatą, o której mowa w art. 61 ust. 2 pkt 3, przekazuje na rachunek bankowy właściwego domu pomocy społecznej.”;

19) w art. 67 w ust. 2 w pkt 3 lit. c otrzymuje brzmienie:

- „c) zaświadczenie właściwego organu potwierdzające możliwość użytkowania obiektu określonego w kategorii XI załącznika do ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 i Nr 170, poz. 1217),”;

20) w art. 73 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Nie można łączyć pełnienia funkcji rodziny zastępczej z kierowaniem placówką rodzinną, a także nie można łączyć pełnienia różnych funkcji rodziny zastępczej, z zastrzeżeniem art. 74 ust. 9.”;

21) w art. 74 po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. W spokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej i niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej może przebywać w tym samym czasie nie więcej niż troje dzieci. W przypadku konieczności umieszczenia w rodzinie rodzeństwa dopuszcza się pobyt większej liczby dzieci w spokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej i niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej.”;

22) w art. 79 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Starosta może częściowo albo całkowicie zwolnić lub odstąpić od ustalenia opłaty, o której mowa w ust. 1, na wniosek lub z urzędu, ze względu na trudną sytuację materialną rodziny.”;

23) po art. 80 dodaje się art. 80a w brzmieniu:

„Art. 80a. 1. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze mogą być prowadzone, po uzyskaniu zezwolenia wojewody, przez:

- 1) powiat i samorząd województwa;
- 2) Kościół Katolicki, inne kościoły, związki wyznaniowe oraz organizacje społeczne, fundacje i stowarzyszenia.

2. Zezwolenie na prowadzenie całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej wydaje wojewoda właściwy ze względu na położenie placówki.
3. Wojewoda wydaje zezwolenie, jeżeli podmiot o nie występujący:
  - 1) spełnia warunki określone w niniejszej ustawie;
  - 2) spełnia standardy, o których mowa w art. 81 ust. 10 pkt 4 i 5;
  - 3) przedstawi:
    - a) dokumenty potwierdzające tytuł prawny do nieruchomości, na której jest usytuowana placówka,
    - b) dokumenty potwierdzające spełnianie wymagań określonych odrębnymi przepisami,
    - c) regulamin organizacyjny placówki lub jego projekt,
    - d) w przypadku podmiotów, o których mowa w ust. 1 pkt 2:
      - dokumenty potwierdzające status prawny tego podmiotu,
      - informację o sposobie finansowania placówki i niezaleganiu z płatnościami wobec urzędu skarbowego i składkami do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,

- informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności za przestępstwo umyślne osoby, która będzie kierowała placówką, oraz zaświadczenie, że ze względu na stan zdrowia jest ona zdolna do kierowania placówką.
4. Zezwolenie wydaje się po przeprowadzeniu wizytacji obiektu, w którym jest usytuowana placówka.
  5. Zezwolenie na prowadzenie placówki wydaje się na czas nieokreślony.
  6. Jeżeli podmiot, któremu wydano zezwolenie na prowadzenie całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej:
    - 1) przestał spełniać warunki określone w niniejszej ustawie,
    - 2) przestał spełniać standardy, o których mowa w art. 81 ust. 10 pkt 4 i 5,
    - 3) nie przedstawi na żądanie wojewody w wyznaczonym terminie aktualnych dokumentów, o których mowa w ust. 3 pkt 3
    - wojewoda wyznacza dodatkowy termin na spełnienie warunków lub standardów albo na dostarczenie wymaganych dokumentów lub informacji.
  7. Po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w ust. 6, wojewoda cofa zezwolenie na prowadzenie placówki.

8. W przypadku cofnięcia zezwolenia, wojewoda wykreśla placówkę z rejestru placówek opiekuńczo-wychowawczych.”;

24) w art. 81:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za pobyt dziecka lub osoby pełnoletniej, o której mowa w art. 80 ust. 8, w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej opłatę ponoszą, do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania, rodzice dziecka, osoba pełnoletnia lub jej rodzice, a także opiekunowie prawni lub kuratorzy, w przypadku gdy dysponują dochodami dziecka, z tym że opłata ponoszona przez opiekunów prawnych, kuratorów lub osobę pełnoletnią nie może być wyższa niż 50 % kwoty stanowiącej dochód dziecka lub osoby pełnoletniej.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Starosta może częściowo albo całkowicie zwolnić lub odstąpić od ustalenia opłaty, o której mowa w ust. 1, na wniosek lub z urzędu, ze względu na trudną sytuację materialną rodziny lub osoby.”,

c) ust. 7 i 8 otrzymują brzmienie:

„7. Przepisy ust. 1-6 stosuje się do odpłatności za pobyt dziecka w regionalnej całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

8. W przypadku regionalnej całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej finansowanej z dochodów własnych samorządu województwa decyzję o odpłatności wydaje marszałek województwa na

podstawie ust. 1, 2, 4 i 5. Przepisów art. 86 ust. 2, 4 i 5 nie stosuje się.”,

d) w ust. 10 dodaje się pkt 7-9 w brzmieniu:

- „7) tryb kierowania i przyjmowania do całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych dzieci cudzoziemców;
- 8) wzór wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 9) wykaz dokumentów potwierdzających spełnianie wymagań określonych odrębnymi przepisami.”;

25) w art. 84:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Placówki opiekuńczo-wychowawcze i ośrodki adopcyjno-opiekuńcze podlegają obowiązkowi rejestracji.”,

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Wojewoda corocznie, do dnia 30 czerwca, ogłasza rejestry w wojewódzkim dzienniku urzędowym.”;

26) w art. 86:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku umieszczenia dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie innego powiatu, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed skierowaniem do całodobowej placówki opiekuńczo-wycho-

wawczej ponosi wydatki na jego utrzymanie w wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania dziecka w tej placówce.”,

b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej ustala starosta, a w przypadku placówek regionalnych – marszałek województwa, i ogłaszają w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca danego roku.”,

c) po ust. 7 dodaje się ust. 7a w brzmieniu:

„7a. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 7, stanowi podstawę do ustalenia odpłatności za pobyt wychowanka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej od następnego miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zostało opublikowane. Przepisy art. 60 ust. 3-5 stosuje się odpowiednio.”,

d) dodaje się ust. 9-11 w brzmieniu:

„9. Przepisów ust. 2-4 nie stosuje się do:

- 1) dzieci przyjętych do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej bez skierowania, w przypadku wymagającym natychmiastowego zapewnienia opieki;
- 2) dzieci pozostawionych przez matkę w zakładzie opieki zdrowotnej bezpośrednio po urodzeniu.

10. Koszty pobytu dziecka, o którym mowa w ust. 9 pkt 1, w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu dziecka w placówce, ponosi powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed przyjęciem do całodobowej placówki albo powiat, który otrzymuje zwrot wydatków na utrzymanie dziecka na podstawie zawartego porozumienia, jeżeli dziecko przebywało w innej całodobowej placówce przed dniem przyjęcia do placówki bez skierowania.
11. Koszty pobytu dziecka, o którym mowa w ust. 9 pkt 2, w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej lub rodzinie zastępczej, ponosi powiat właściwy ze względu na siedzibę szpitala, w którym dziecko zostało pozostawione.”;

27) po art. 86 dodaje się art. 86a w brzmieniu:

„Art. 86a. Powiatem właściwym do ponoszenia wydatków na dziecko jest powiat miejsca zamieszkania dziecka przed jego umieszczeniem w pierwszej instytucjonalnej formie pieczy zastępczej nad dzieckiem. Jeżeli nie można ustalić powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, właściwy do ponoszenia wydatków na to dziecko jest powiat miejsca jego ostatniego zameldowania na pobyt stały. Jeżeli nie można ustalić miejsca ostatniego zameldowania dziecka na pobyt stały, właściwy jest powiat miejsca siedziby sądu, który orzekł o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej.”;

28) art. 88 otrzymuje brzmienie:

„Art. 88. 1. Osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej, oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zwana dalej „osobą usamodzielnianą”, zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także pomocą:

- 1) pieniężną na usamodzielnienie;
  - 2) pieniężną na kontynuowanie nauki;
  - 3) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym;
  - 4) w uzyskaniu zatrudnienia;
  - 5) na zagospodarowanie – w formie rzeczowej.
2. Pomoc, o której mowa w ust. 1, przysługuje osobie usamodzielnianej, w przypadku gdy umieszczenie w rodzinie zastępczej lub skierowanie na pobyt całodobowy do placówki opiekuńczo-wychowawczej, domu pomocy społecznej, specjalnego ośrodka szkolno-wy-

chowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego albo młodzieżowego ośrodka socjoterapii zapewniającego całodobową opiekę nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu.

3. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie i pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje osobie, która przebywała w rodzinie zastępczej, całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, specjalnym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapii zapewniającym całodobową opiekę albo młodzieżowym ośrodku wychowawczym co najmniej rok.
4. Pomoc, o której mowa w ust. 1, przysługuje osobie usamodzielnianej opuszczającej dom pomocy społecznej, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy albo specjalny ośrodek wychowawczy, w przypadku gdy osoba ta jest zdolna do samodzielnej egzystencji.
5. Pomoc, o której mowa w ust. 1, przysługuje osobie opuszczającej dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, jeżeli bezpośrednio przed przyjęciem do takiego domu przebywała co najmniej rok w rodzinie zastępczej, w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, w domu pomocy społecznej, w schronisku dla nieletnich, w zakładzie poprawczym, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, w specjalnym ośrodku wychowawczym, w młodzieżowym ośrodku so-

cjoterapii zapewniającym całodobową opiekę albo w młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

6. Warunkiem uzyskania pomocy, o której mowa w ust. 1, jest zobowiązanie się osoby usamodzielniającej do realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.
7. W realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia osobę usamodzielnianą wspiera opiekun usamodzielnienia, którym może być, po wyrażeniu zgody, jedno z rodziców zastępczych, dyrektor placówki rodzinnej, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, wychowawca, psycholog lub pracownik socjalny całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej, domu pomocy społecznej, schroniska dla nieletnich, zakładu poprawczego, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii zapewniającego całodobową opiekę, młodzieżowego ośrodka wychowawczego, albo inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą.”;

29) w art. 89:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Pomoc, o której mowa w ust. 2, przysługuje również osobie pełnoletniej nieopuszczającej całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej, przebywającej

w tej placówce na zasadach określonych przez starostę, kontynuującej naukę po ukończeniu szkoły, w której rozpoczęła naukę przed osiągnięciem pełnoletności.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. W przypadku gdy osoba usamodzielniana kontynuuje naukę, pomoc pieniężną na usamodzielnienie wypłaca się po ukończeniu nauki. W uzasadnionych przypadkach starosta może wypłacić pomoc pieniężną na usamodzielnienie w trakcie trwania nauki.”,

c) w ust. 7 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) osoba usamodzielniana przed osiągnięciem pełnoletności opuściła samowolnie rodzinę zastępczą, całodobową placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży lub schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę lub młodzieżowy ośrodek wychowawczy.”,

d) dodaje się ust. 10 i 11 w brzmieniu:

„10. Pomoc pieniężną na usamodzielnienie i pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki zawiesza się, w przypadku gdy przeciwko osobie usamodzielnianej wszczęto postępowanie karne o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego,

do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

11. Jeżeli po upływie okresu zawieszenia pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki przyczyny jej zawieszenia nie ustąpiły, następuje odmowa udzielenia pomocy.”;

30) w art. 91 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

- „3. Pomocy, o której mowa w ust. 1, udziela się na wniosek uchodźcy złożony w terminie 60 dni od dnia doręczenia ostatecznej decyzji o nadaniu statusu uchodźcy.”;

31) w art. 97 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

- „2. Opłatę za pobyt w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży ustala podmiot prowadzący, a w przypadku domów prowadzonych przez podmioty uprawnione, podmiot zlecający zadanie, uwzględniając warunki pobytu, w szczególności zakres przyznanych usług oraz obowiązki osoby przebywającej w domu.”;

32) w art. 101 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

- „3. W przypadkach szczególnie uzasadnionych sytuacją osobistą osoby ubiegającej się o świadczenie, w sprawach niecierpiących zwłoki oraz w sprawach cudzoziemców, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany, i cudzoziemców, o których mowa w art. 5a, właściwą miejscowo jest gmina miejsca pobytu osoby ubiegającej się o świadczenie.”;

33) w art. 106:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Udzielenie świadczeń w postaci interwencji kryzysowej, pracy socjalnej, poradnictwa, uczestnictwa w zajęciach klubu samopomocy, a także skierowanie do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej i przyznanie biletu kredytowanego nie wymaga wydania decyzji administracyjnej.”,

b) uchyla się ust. 3c;

34) w art. 116:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pracownikiem socjalnym może być osoba, która posiada dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych, ukończone studia wyższe na kierunku praca socjalna lub ukończone studia wyższe o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego określi, w drodze rozporządzenia, wymagane umiejętności, wykaz przedmiotów, minimalny wymiar zajęć dydaktycznych oraz zakres i wymiar praktyk zawodowych dla specjalności przygotowującej do

zawodu pracownika socjalnego, realizowanej w szkołach wyższych na kierunkach wymienionych w ust. 1, kierując się koniecznością odpowiedniego przygotowania absolwentów do wykonywania zawodu pracownika socjalnego.”;

35) w art. 121 ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. Pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej w środowisku, w tym przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych, poza siedzibą jednostki, w wymiarze nie mniejszym niż 50 % miesięcznego wymiaru czasu pracy przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia w wysokości 250 zł. W przypadku zatrudnienia w mniejszym wymiarze czasu pracy dodatek przysługuje w wysokości proporcjonalnej do czasu pracy.”;

36) po art. 123 dodaje się art. 123a w brzmieniu:

„Art. 123a. Do osób kierujących jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, a także osób kierujących komórkami organizacyjnymi w tych jednostkach, nie stosuje się warunku określonego w art. 3 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1593, z późn. zm.³⁾).”;

37) po art. 127 dodaje się art. 127a w brzmieniu:

„Art. 127a. 1. Wojewoda może wystąpić z wnioskiem do właściwego miejscowo komendanta Policji o pomoc, jeżeli jest to niezbędne do przeprowadzenia czynności, o których mowa w art. 126.

2. Na wniosek wojewody właściwy miejscowo komendant Policji jest obowiązany do zapewnienia zespołowi inspektorów pomocy Policji w toku wykonywanych przez nich czynności.”;

38) w art. 130:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych – podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 do 6 000 zł.”,

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. W przypadku prowadzenia bez zezwolenia przez jeden podmiot więcej niż jednej placówki, o której mowa w ust. 2, karę wymierza się osobno za każdą z placówek.”;

39) w art. 154 po ust. 7a dodaje się ust. 7b w brzmieniu:

„7b. Podmiotowi prowadzącemu całodobową placówkę opiekuńczo-wychowawczą, który nie osiągnął obowiązującego standardu, wojewoda wydaje zezwolenie warunkowe na czas realizacji programu naprawczego.”;

40) w art. 155 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Kwota dotacji celowej z budżetu państwa na domy pomocy społecznej wyliczona zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego może być w uzasadnionych przypadkach zmniejszona lub zwiększona, nie więcej jednak niż o 20 %, w zależności od znajdujących się w powiecie typów domów oraz uzyskanych dochodów z tytułu odpłatności za pobyt w domu.”;

41) w art. 156 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Osoby, które przed dniem 1 maja 2004 r. ukończyły studia wyższe na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia, politologia i nauki społeczne lub socjologia, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.”;

42) art. 158 otrzymuje brzmienie:

„Art. 158. Dodatek pielęgnacyjny nie przysługuje osobom przebywającym w ponadgminnym domu pomocy społecznej, skierowanym do domu pomocy społecznej przed dniem 1 stycznia 2004 r., chyba że przebywają poza tym domem przez okres dłuższy niż 2 tygodnie w miesiącu.”.

Art. 2. Rodziny zastępcze prowadzące równocześnie placówkę rodzinną lub łączące pełnienie różnych funkcji rodziny zastępczej, istniejące przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, funkcjonują na dotychczasowych zasadach, do dnia opuszczenia rodziny zastępczej lub placówki rodzinnej przez umieszczone w niej dzieci.

Art. 3. Zezwolenia i zezwolenia warunkowe na prowadzenie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych działających w dniu wejścia w życie ustawy wydaje się do dnia 31 grudnia 2007 r.

Art. 4. Pomoc, o której mowa w art. 88 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 1, przysługuje wychowankom specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie, jeżeli do dnia 31 sierpnia 2006 r. przebywali w tym ośrodku co najmniej rok i osiągną pełnoletność w innej placówce zapewniającej całodobowo opiekę lub wychowanie.

Art. 5. 1. Osoby, które przed dniem 1 stycznia 2007 r. otrzymały dyplom wyższej szkoły zawodowej o specjalności praca socjalna, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.

2. Osoby, które do dnia 1 stycznia 2008 r. otrzymały dyplom uzyskania tytułu zawodowego w zawodzie pracownik socjalny, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.

3. Osoby, które przed dniem 1 stycznia 2008 r. ukończyły lub kontynuowały studia wyższe o specjalności praca socjalna na jednym z kierunków: pedagogika, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie, po uzyskaniu dyplomu ukończenia tych studiów mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego.

Art. 6. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 81 ust. 10 ustawy, o której mowa w art. 1, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 81 ust. 10 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu ogłoszenia.

-
- 1) Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami (Dz.Urz. UE L 261 z 6.08.2004, str. 19; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 7, str. 69).
  - 2) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 94, poz. 788, Nr 164, poz. 1366, Nr 175, poz. 1462, Nr 179, poz. 1487 i Nr 180, poz. 1493 oraz z 2006 r. Nr 144, poz. 1043 i Nr 186, poz. 1380.
  - 3) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 214, poz. 1806, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 23, poz. 192 i Nr 122, poz. 1020 oraz z 2006 r. Nr 79, poz. 549, Nr 169, poz. 1201 i Nr 170, poz. 1218.

UZASADNIENIE

Przedstawiony projekt zmienia ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.).

Celem zmian jest zarówno ujednoczenie i doprecyzowanie przepisów ustawy, co wynika z praktyki stosowania ustawy, jak i wprowadzenie rozwiązań systemowych w zakresie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Jednym z celów ustawy zmieniającej jest też wdrożenie rozwiązań prawnych dyrektywy Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami.

Zmiana polegająca na dodaniu art. 5a ma na celu poszerzenie grupy świadczeniobiorców z pomocy społecznej o cudzoziemców, o których mowa w art. 33 ust. 1 pkt 5 oraz art. 53 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Nr 128, poz. 1175, z późn. zm.).

Zmiana w art. 5a powoduje zrównanie praw obywateli państw trzecich będących ofiarami handlu ludźmi z prawami obywateli Rzeczypospolitej Polskiej i wynika z dyrektywy Rady 2004/81/WE w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami (Dz. Urz. UE L 261 z 6.08.2004, str. 19; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 7, str. 69).

Konieczność wprowadzenia przepisów dotyczących ochrony ofiar handlu ludźmi

do ustawodawstwa polskiego wynika z art. 17 dyrektywy nakładającego na Państwa Członkowskie obowiązek wprowadzenia do prawa krajowego – najpóźniej do dnia 6 sierpnia 2006 r. – niezbędnych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych do jej wykonania.

W dotychczasowym stanie prawnym cudzoziemcowi prawo do świadczeń z pomocy społecznej, z powodu bycia ofiarą handlu ludźmi, na mocy art. 5 ustawy, nie przysługuje.

Dla powyższej problematyki szczególnie istotne są zmiany wprowadzone w art. 33 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach, umożliwiające wydanie cudzoziemcowi wizy pobytowej, jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że jest on ofiarą handlu ludźmi, oraz w art. 53 ust. 1 pkt 15 wymienionej ustawy umożliwiające udzielenie ofercie handlu ludźmi, spełniającej wymagania tego przepisu, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony. Wiza pobytowa wydawana jest na okres niezbędny do podjęcia przez cudzoziemca decyzji o współpracy z właściwym organem prowadzącym postępowanie w sprawie przestępstwa handlu ludźmi, jednak na okres nie dłuższy niż 2 miesiące.

Zmiany przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach weszły w życie dnia 1 października 2005 r., co stanowi dodatkową przesłankę do wprowadzenia zaproponowanych zmian w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Uwzględniając zmiany wprowadzone do ustawy o cudzoziemcach, zasadne jest rozszerzenie grupy osób uprawnionych do określonych świadczeń z pomocy społecznej (proponowany przepis art. 5a ustawy o pomocy społecznej) o cudzoziemców, którzy ze względu na bycie ofiarą handlu ludźmi uzyskali wizę pobytową lub zgodę na zamieszkanie na czas oznaczony.

Zjawisko handlu ludźmi aktualnie zaliczane jest do grupy tzw. przestępstw międzynarodowych (konwencyjnych), podlegających ściganiu i karaniu ich sprawców przez poszczególne państwa – strony międzynarodowych umów. Z uwagi na to należy pamiętać o zobowiązaniach wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej, tj. konieczności implementacji aktów prawnych UE odnoszących się do walki z handlem ludźmi i pomocy jego ofiarom.

Zmiana w art. 6 pkt 15 ma na celu poprawienie definicji średniego miesięcznego kosztu utrzymania w domu pomocy społecznej lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Podstawą ustalania kosztu pobytu będą koszty w miejsce dotychczasowych wydatków.

Zmiana polegająca na zastąpieniu wyrazów „placówka opiekuńczo-wychowawcza” wyrazami „całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza” w art. 7 pkt 10, art. 10 ust. 3, art. 19 pkt 5-7, art. 21 pkt 6, art. 53 ust. 1, art. 80, art. 81

ust. 1, 7 i 8, art. 85 ust. 4 i 5, art. 86 ust. 2 i 7, art. 87 ust. 5, art. 88 ust. 1-3, 5 i 7, art. 89 ust. 4 i 7 pkt 2 i art. 107 ust. 1 wynika z potrzeby ujednoczenia nazewnictwa odnoszącego się do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Obecnie ustawa niekonsekwentnie posługuje się nazwą „placówki opiekuńczo-wychowawcze” na określenie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych i wszystkich placówek, a więc również placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego. Podział na całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego funkcjonujące w ramach placówek opiekuńczo-wychowawczych będzie służyć większej przejrzystości przepisów ustawy.

Zmiana w art. 7 jest konsekwencją wprowadzenia art. 5a. Art. 7 pkt 7a będzie stanowił podstawę do udzielania wsparcia z uwagi na bycie ofiarą handlu ludźmi. Art. 7 pkt 7 ustawy o pomocy społecznej pozwala na udzielanie przez ośrodki pomocy społecznej wsparcia jedynie ofiarom przemocy w rodzinie. Udzielanie pomocy przewidzianej w ustawie o pomocy społecznej ofiarom handlu ludźmi odbywa się obecnie na podstawie innych przesłanek wynikających z tego artykułu, na przykład bezrobocia, bezdomności, długotrwałej lub ciężkiej choroby. Jednocześnie ofiary te mogą korzystać z pomocy ośrodków interwencji kryzysowej i specjalistycznego poradnictwa świadczonego przez powiatowe centra pomocy rodzinie – art. 19 pkt 2 i 12. Proponowana zmiana pozwoli na skuteczniejszą i bardziej wszechstronną pomoc udzielaną przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej poszczególnych szczebli administracji samorządowej. Pozwala ona także na koordynację pomocy udzielanej ofiarom handlu ludźmi w ramach systemu pomocy społecznej.

Zmiana w art. 10 ust. 2 polega na wyłączeniu z dochodu rodziny kwoty pomocy na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki. Przy ustalaniu prawa do pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki do dochodu rodziny nie powinno się wliczać pomocy na usamodzielnienie otrzymywanej przez innego pełnoletniego wychowanka, członka rodziny. Gdyby wliczyć ten rodzaj pomocy, może dojść do sytuacji, że jeden pełnoletni wychowanek otrzyma pomoc na kontynuowanie nauki, natomiast jego brat lub siostra już nie, z uwagi na zbyt wysoki dochód rodziny. Dlatego również pomoc, o której

mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, powinna zostać wyłączona z dochodu rodziny, analogicznie jak to jest w art. 10 ust. 1.

Ponadto w związku ze zmianą w art. 89 ust. 6 w wyjątkowych przypadkach będzie można udzielać pomocy na usamodzielnienie w trakcie otrzymywania pomocy na kontynuowanie nauki. Celowe jest wyłączenie pomocy na kontynuowanie nauki z dochodu pełnoletniego wychowanka. W przeciwnym przypadku, mimo wprowadzenia do przepisu wskazanego wyjątku, mało kto będzie korzystał ze zmienionego przepisu, z uwagi na zbyt wysoki dochód.

Zmiana w art. 17 i 19 polegająca na przeniesieniu zadań powiatu dotyczących pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego do gminy jest spowodowana charakterem udzielanej takim osobom pomocy. Do świadczeń najczęściej udzielanych osobom zwalnianym z zakładów karnych należą zasiłki celowe i praca socjalna, a więc świadczenia pozostające w kompetencji gminnych ośrodków pomocy społecznej. Powiatowe centrum pomocy rodzinie często jest usytuowane w znacznej odległości od gminy miejsca zamieszkania osoby, co wiąże się z dodatkowymi wydatkami na dojazd. W zadaniach powiatu pozostaje poradnictwo specjalistyczne, które może być realizowane wobec każdej osoby wymagającej takiego wsparcia.

Zmiana w art. 19 pkt 6 i 7 oraz art. 88 i 89 polega na dodaniu do katalogu instytucji, których opuszczenie uprawnia wychowanka do pomocy na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, specjalnych ośrodków wychowawczych oraz młodzieżowych ośrodków socjoterapii. Ośrodki te zapewniają całodobową opiekę dzieciom o szczególnych potrzebach (§ 14-22 oraz § 34-39 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach; Dz. U. Nr 52, poz. 467). Wprowadzenie do ustawy o pomocy społecznej wskazanych ośrodków jest zrównaniem praw ich wychowanków z wychowankami całodobowych placówek opiekuńczo-

-wychowawczych, gdyż w obu tych ośrodkach dzieci i młodzież przebywają całodobowo.

Zmiana w art. 18 jest konsekwencją zmian proponowanych w 5a i art. 7. Polega ona na poszerzeniu katalogu zadań zleconych gminom z zakresu administracji rządowej o udzielanie świadczeń cudzoziemcom – ofiarom handlu ludźmi.

Zmiana w art. 20 polegająca na dodaniu pkt 4 jest powiązana ze zmianami w art. 5a, 7 i 19. Polega ona na poszerzeniu katalogu zadań powiatów z zakresu administracji rządowej o udzielanie świadczeń w postaci interwencji kryzysowej cudzoziemcom – ofiarom handlu ludźmi.

Z kolei przepis art. 20 pkt 5 umożliwia pobyt w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych dzieciom cudzoziemców, którzy nie są wymienieni w art. 5 ustawy o pomocy społecznej, a więc obecnie nie są uprawnieni do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Dzieci cudzoziemskie pozbawione opieki przebywają w praktyce w placówkach lub rodzinach zastępczych na podstawie orzeczenia sądu, a koszty ich pobytu pokrywa powiat miejsca położenia placówki lub miejsca zamieszkania rodziny zastępczej, z uwagi na niemożność ustalenia powiatu miejsca zamieszkania rodziców dziecka. Kwestia ta wymaga więc uregulowania w ustawie. Pkt 5 wskazuje, że pobyt dzieci cudzoziemskich będzie finansowany z budżetu państwa jako zadanie powiatu z zakresu administracji rządowej.

Zmiana polegająca na dodaniu pkt 6 w art. 20 ustawy o pomocy społecznej umożliwi realizację zadań z dziedziny przysposobienia międzynarodowego dzieci, w tym zlecenie realizacji tych zadań podmiotom prowadzącym niepubliczne ośrodki adopcyjno-opiekuńcze. Na podstawie art. 83 ust. 12 Minister Pracy i Polityki Społecznej wskazał takie ośrodki, do chwili obecnej brak było jednak podstaw prawnych do finansowania procedur związanych z adopcją zagraniczną z budżetu państwa. Zadania związane z prowadzeniem takich ośrodków wynikają z przystąpienia Polski do Konwencji z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego. W związku ze wskazaniem właściwych ośrodków

w rozporządzeniu, na mocy art. 20 ust. 3 do realizacji zadań nie będzie stosowany tryb otwartego konkursu ofert.

Zmiana w art. 22 polegająca na dodaniu pkt 3a wprowadza obowiązek wydawania zezwoleń na prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych. Z dniem 31 grudnia 2006 r. mija termin osiągnięcia przez placówki wymaganych standardów. W związku z powyższym wskazane jest wprowadzenie zezwoleń na działalność placówek. Pozwoli to na działalność tylko tych placówek, które spełniają standardy. Przewiduje się wprowadzenie w art. 154 okresu przejściowego na dostosowanie placówek do wymaganych standardów.

Zmiana polegająca na dodaniu pkt 9a w art. 22 pozwoli na uszczelnienie systemu kontroli wojewody nad standardem usług świadczonych przez domy pomocy społecznej niezależnie od podmiotu, który prowadzi dom. W dniu dzisiejszym kontrolą są objęte domy pomocy społecznej publiczne oraz te działające na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego. Poza systemem kontroli pozostają domy pomocy społecznej prowadzone na przykład przez przedsiębiorców czy też stowarzyszenia (jeżeli nie działają na zlecenie samorządu). Sytuacja taka może być niebezpieczna dla osób przebywających w tych domach z uwagi na to, że podmiot prowadzący w dniu wydania zezwolenia przez wojewodę mógł spełniać standardy, natomiast później (licząc na to, że nie będzie kontrolowany – bo ustawa tego nie przewiduje) może obniżyć poziom świadczonych usług.

Zmiana w art. 23 rozszerzająca upoważnienie ustawowe do wydania rozporządzenia jest konieczna ze względu na brak delegacji do ustalania odpłatności za usługi świadczone w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w placówkach takich jak środowiskowe domy samopomocy. Ustalenie odpłatności za usługi świadczone w ośrodkach wsparcia prowadzonych w ramach zadań administracji rządowej jest jednym z poważniejszych problemów w już funkcjonujących jednostkach tego typu. Praktyki w tym zakresie bywają różne: czasami jest to ustalone zarządzeniem wojewody, czasami takie ustalenia są zawarte w porozumieniu podpisywanym między wojewodą i organem prowadzącym lub w porozumieniu wojewoda daje takie prawo organowi prowadzącemu, czasami takie prawo daje sobie sam

organ prowadzący. Uregulowania wymaga także procedura kierowania do ośrodków wsparcia. Szczególnie dotyczy to ośrodków powiatowych, w przypadku których gmina miejsca zamieszkania osoby czuje się zwolniona z obowiązku pomocy w procedurze ubiegania się o usługi w takiej jednostce.

Zmiana w art. 37 ma charakter doprecyzowujący używaną w ustawie terminologię. W obecnym stanie prawnym art. 6 pkt 1, w którym jest mowa o „całkowitej niezdolności do pracy”, i pkt 7, mówiący o „niezdolności do pracy z tytułu wieku”, różni się od używanego w art. 37 pojęcia „całkowitej niezdolności do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności”, które stanowi jedną z przesłanek nabycia prawa do zasiłku stałego. Zmiana jest więc niezbędna ze względu na wątpliwości przy ustalaniu uprawnień do tego zasiłku.

Zmiana polegająca na dodaniu art. 56a daje organom prowadzącym domy pomocy społecznej możliwość łączenia domów różnych typów w jeden dom, co pozwoli organom prowadzącym na bardziej racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi w celu zapewnienia świadczenia usług na wymaganym poziomie.

Przewiduje się możliwość łączenia:

- domów dla osób w podeszłym wieku z domami dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- domów dla osób przewlekle somatycznie chorych z domami dla osób niepełnosprawnych fizycznie,
- domów dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie z domami dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Jednocześnie, aby zabezpieczyć potrzeby mieszkańców o różnych rodzajach dysfunkcji, wprowadza się zastrzeżenie, że standard podstawowych usług świadczonych przez te domy zachowuje się dla każdej z części osobno.

Zmiana w art. 57 poszerza listę dokumentów wymaganych od podmiotów ubiegających się o wydanie zezwolenia na prowadzenie domów pomocy społecznej. Dokumenty te są pomocne do określenia, czy podmiot daje gwarancję zapewnienia prawidłowej opieki przyjętym do domu pomocy

społecznej osobom. Podobnych dokumentów wymaga się już obecnie od podmiotów chcących prowadzić placówki opieki całodobowej (art. 67 ust. 2 pkt 3).

Dodany art. 57a określa przesłanki cofnięcia zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej. W obecnym stanie prawnym brak jest takich regulacji, co rodzi wątpliwości w zakresie możliwości cofania zezwoleń, w sytuacji gdy podmiot prowadzący lub dom pomocy społecznej przestał spełniać wymagane warunki. Jediną istniejącą obecnie w ustawie możliwością cofnięcia zezwolenia na prowadzenie placówki jest art. 129 ust. 1, dotyczący braku realizacji zaleceń pokontrolnych w zakresie standardów.

Zmiana w art. 60 polegająca na dodaniu ust. 3 zakłada doprecyzowanie kwestii związanej z obowiązywaniem w danym roku nowego średniego miesięcznego kosztu utrzymania w domu pomocy społecznej. Ogłoszenie ustalające nową kwotę kosztu będzie stanowiło podstawę do ustalenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej od następnego miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zostało opublikowane. Do tego czasu odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej będzie ustalana na podstawie ogłoszenia z roku poprzedniego. Dodane ust. 4 i 5 wskazują sposób ustalania średniego miesięcznego kosztu utrzymania w nowo otwartym domu pomocy społecznej oraz w domu, który rozpoczął działalność.

Zmiana w art. 61 polegająca na dodaniu ust. 2a-2c umożliwia partycypowanie w koszcie utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej również innym niż dotychczas wskazane osobom. Poza małżonkiem, zstępnyymi i wstępnymi mieszkańca domu, opłatę lub jej część będzie mogło wносить rodzeństwo, dalsi krewni lub osoby obce, na mocy zawartej z gminą umowy. Opłata ta będzie zmniejszała udział gminy w koszcie utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej.

Zmiana w art. 62 ust. 2 dotyczącego sposobu wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej jest konsekwencją zmiany w art. 61.

Zmiana w art. 67 polega na wskazaniu dokumentów, których przedstawienie jest niezbędne w celu uzyskania zezwolenia na prowadzenie placówki całodobowej opieki. W dotychczasowym stanie prawnym w ustawie nie były

określone i wyliczone enumeratywnie „dokumenty potwierdzające spełnianie wymagań określonych odrębnymi przepisami” obligatoryjnie wymagane przy uzyskaniu zezwolenia na prowadzenie placówki całodobowej zapewniającej opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej. Nieostre określenie w ustawie powoduje w praktyce niejednorodną interpretację art. 67 ust. 2 pkt 3, a w konsekwencji zaskarżanie przez strony decyzji w sprawach nałożonych kar pieniężnych, które powołują się na brak podstawy prawnej precyzującej katalog dokumentów. W związku z powyższym, jest zasadne ustawowe sprecyzowanie wymaganych dokumentów w tak istotnej kwestii.

Zmiana w art. 73 ust. 2 ma na celu zapobieżenie takim sytuacjom, kiedy jedna rodzina pełni dla dziecka funkcję zawodowej rodziny zastępczej, zaś dla innego dziecka funkcję niespokrewnionej rodziny zastępczej lub prowadzi równocześnie placówkę rodzinną.

Zmiana w art. 74 polegająca na dodaniu ust. 4a określa liczbę dzieci w spokrewnionych i niespokrewnionych rodzinach zastępczych. W obecnym stanie prawnym została uregulowana jedynie maksymalna liczba dzieci w zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzinach zastępczych. Proponowana zmiana jest konieczna z uwagi na fakt, że w chwili obecnej sądy mogą w jednej rodzinie zastępczej umieszczać dużą liczbę dzieci, co jest sprzeczne z zasadą dobra dziecka.

Zmiana w art. 79 ust. 5 umożliwi zwolnienie rodziców lub opiekunów prawnych z ponoszenia odpłatności za pobyt ich dziecka w rodzinie zastępczej. Zgodnie z ust. 6, rada powiatu ustala warunki całkowitego zwalniania z opłat. Zmiana, podobnie jak zmiana w art. 81 ust. 4, posiada charakter porządkujący, rozróżnia zwalnianie z opłat od odstąpienia od ustalenia opłaty, zgodnie z pierwotnym zamierzeniem ustawodawcy oraz zgodnie z treścią delegacji dla rady powiatu do określenia w drodze uchwały warunków całkowitego lub częściowego zwalniania z opłat. Zwolnienie od odpłatności rodziców, których sytuacja dochodowa uległa pogorszeniu, zapobiegnie fikcyjnemu nakładaniu odpłatności, bez możliwości egzekucji zaległej kwoty.

Zmiana polegająca na dodaniu art. 80a jest związana z wprowadzeniem zezwoleń na prowadzenie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Przepis określa podmioty, które mogą prowadzić placówki, tryb wydawania zezwoleń i uprawniony organ, wykaz dokumentów wymaganych przy wydaniu zezwolenia. Przepis określa też warunki cofnięcia zezwolenia na prowadzenie placówki.

Zmiana w art. 81 ust. 4 została wprowadzona, ponieważ (zgodnie z art. 81 ust. 6 rada powiatu określa warunki całkowitego lub częściowego zwalniania z opłat) jest konieczne nadanie kompetencji staroście do całkowitego zwolnienia z opłat. Poza tym, tak jak przy rodzinach zastępczych, skoro starosta może odstąpić od ustalenia opłaty, to tym bardziej może całkowicie zwolnić z ponoszenia odpłatności, jeżeli na przykład znacznie pogorszy się status materialny rodziny naturalnej.

Zmiana w art. 81 ust. 10 jest konsekwencją wprowadzania zezwoleń na prowadzenie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych i nakłada obowiązek określenia w drodze rozporządzenia wzoru wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie takiej placówki oraz wymaganych dokumentów. W drodze rozporządzenia będzie też określony tryb kierowania i przyjmowania do placówek dzieci cudzoziemców.

Zmiana art. 84 wprowadzająca ust. 1a nakłada obowiązek rejestrowania placówek opiekuńczo-wychowawczych i ośrodków adopcyjno-opiekuńczych. Obecny art. 84 ust. 2 wprowadza dla wojewody obowiązek prowadzenia rejestru, ale nie kształtuje obowiązku wpisu do rejestru po stronie podmiotów prowadzących placówki lub ośrodki, wskutek czego wojewoda może nie posiadać pełnej wiedzy na temat placówek bądź ośrodków funkcjonujących na terenie jego województwa. Utrudnia to służbom wojewody sprawowanie kontroli i nadzoru nad prawidłowym funkcjonowaniem tych jednostek i zgodności ich działań z obowiązującym standardem usług.

Zmiana wprowadzająca ust. 3 polega na określeniu terminu ogłaszania rejestrów placówek opiekuńczo-wychowawczych i ośrodków adopcyjno-opiekuńczych. Analogicznie jak przy domach pomocy społecznej będzie to 30 czerwca każdego roku.

Zmiana w art. 86 polegająca na dodaniu ust. 7a wskazuje termin, od którego ustala się odpłatność za pobyt dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej w przypadku opublikowania przez starostę nowego średniego miesięcznego kosztu utrzymania wychowanka. Odwołanie do art. 60 ust. 3-5 określa sposób postępowania, w sytuacji kiedy w danym roku powstaje nowa placówka opiekuńczo-wychowawcza, a także w przypadku placówki, która nie funkcjonowała pełnego roku. Proponowane zmiany mają charakter analogiczny do zmian dotyczących decyzji ustalających odpłatność za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej.

Dodane w art. 86 ust. 9-11 regulują kwestie porozumień w sprawie umieszczenia dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej i zwrotu wydatków przez powiat miejsca zamieszkania dziecka powiatowi przyjmującemu dziecko. Zawieranie porozumień między powiatami, o których mowa w art. 86 ust. 2 i 3 ustawy o pomocy społecznej, w pewnych sytuacjach nie jest wskazane. Dotyczy to dzieci przyjętych do placówki opiekuńczo-wychowawczej bez skierowania, w przypadku wymagającym natychmiastowego zapewnienia opieki, a także dzieci pozostawionych przez matkę w szpitalu bezpośrednio po urodzeniu.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 lutego 2005 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Dz. U. Nr 37, poz. 331) placówki opiekuńczo-wychowawcze (wszystkich typów) przyjmują bez skierowania oraz bez uzyskania zgody przedstawicieli ustawowych lub bez orzeczenia sądu każde dziecko w wieku poniżej 13. roku życia i zapewniają mu opiekę do czasu wyjaśnienia sytuacji dziecka w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki (§ 14 ust. 5). W tej sytuacji zachodzi konieczność wprowadzenia do ustawy przepisu, który umożliwi pominięcie procedury zawierania porozumień, o których mowa w art. 86 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, i wydawania skierowań. Przepisy powyższe pozwolą powiatowi, na terenie którego funkcjonuje placówka i która przyjęła dziecko z innego powiatu w sytuacji interwencyjnej (na przykład doprowadzonego uciekiniera z młodzieżowego ośrodka wychowawczego czy specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego), wystawić notę obciążeniową za koszty utrzymania dziecka.

Zawieranie porozumień w przypadku pozostawienia dziecka w szpitalu nie gwarantuje matce anonimowości, ponieważ powiaty, ustalając odpłatność za pobyt dziecka w placówce, mają ustawowy obowiązek przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, w celu ustalenia sytuacji osobistej i dochodowej rodzica dziecka. Takie rozwiązanie powoduje, że kobiety rezygnują z możliwości pozostawienia dziecka w szpitalu pod odpowiednią opieką, zabierają dziecko, aby później anonimowo porzucić je gdziekolwiek, narażając jego zdrowie, a czasem życie. Gwarancja anonimowości dla matki pozostawiającej dziecko po porodzie, w sytuacji gdy matce zależy na pełnej anonimowości, zapobiegnie przypadkom porzucenia dziecka poza szpitalem. Ponadto, dziecko pozostawiane w szpitalu trafia do procedury adopcyjnej, często wskutek wyrażenia zgody przez rodzica in blanco, czyli na przysposobienie dziecka w przyszłości, bez wskazywania osoby przysposabiającego. Jednak zgodnie z art. 119² ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.) matka nie może wyrazić zgody na anonimowe przysposobienie dziecka przed upływem 6 tygodni od urodzenia. Obciążanie w takiej sytuacji powiatu miejsca zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w placówce (a więc będzie to powiat miejsca zamieszkania matki – art. 26 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny; Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.) odpłatnością za dziecko, w trybie określonym w art. 86 ustawy o pomocy społecznej, przeczy istocie przysposobienia anonimowego.

Zmiana wprowadzająca art. 86a polega na doprecyzowaniu właściwości powiatu, w sytuacji gdy nie jest możliwe ustalenie miejsca zamieszkania dziecka. Właściwość powiatu jest istotna przy ponoszeniu odpłatności za dziecko przebywające w placówce opiekuńczo-wychowawczej i rodzinie zastępczej. Do ponoszenia tego rodzaju odpłatności właściwy jest powiat miejsca zamieszkania dziecka, który ma obowiązek zwrotu kosztów dla powiatu, na terenie którego dziecko przebywa: w placówce lub rodzinie zastępczej. W wielu przypadkach nie jest możliwe ustalenie miejsca zamieszkania rodziców dziecka zobowiązanych do ponoszenia odpłatności, z uwagi na ich częste przemieszczanie się. Ponieważ zawieranie porozumień w sprawie umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej jest

uzależnione od ustalania powiatu właściwego do ponoszenia kosztów utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub rodzinie zastępczej, zdarza się, że powiaty posiadające placówkę opiekuńczo-wychowawczą nie otrzymują zwrotów kosztów utrzymania ponoszonych na dziecko. Wprowadzenie tego przepisu skróci procedurę ustalania powiatów właściwych do ponoszenia kosztów utrzymania dziecka i zakończy zwyczaj kierowania do sądu opiekuńczego pism o ustalenie miejsca zamieszkania dziecka.

Zmiana w art. 89 daje możliwość przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie w trakcie trwania nauki osoby usamodzielnianej, a także przewiduje możliwość zawieszenia pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i na kontynuowanie nauki, w przypadku gdy przeciwko osobie usamodzielnianej wszczęto postępowanie karne o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. Ponadto, zmiana reguluje tryb postępowania w stosunku do decyzji zawieszających udzielanie pomocy na usamodzielnienie, w sytuacji gdy upłynął termin, na jaki decyzja została zawieszona, a przyczyny zawieszenia nie ustąpiły. W poprzednim stanie prawnym taka regulacja znalazła się w rozporządzeniu.

Zmiana w art. 91 pkt 3 jest spowodowana tym, że w toku rozpatrywania spraw związanych ze wspieraniem procesu integracji uchodźców okazuje się, że obecny czternastodniowy termin do złożenia wniosku o przyznanie pomocy integracyjnej przez uchodźcę jest zbyt krótki. Termin ten jest bowiem terminem prawa materialnego i jego uchybienie powoduje wygaśnięcie praw o charakterze materialnoprawnym oraz nie można go przywrócić niezależnie od powodów jego uchybienia. Zdarzają się przypadki zgłoszeń uchodźców, którzy nie mogą być objęci pomocą w ramach indywidualnego programu integracji z uwagi na złożenie wniosku po upływie omawianego terminu, nawet jeżeli opóźnienie jest usprawiedliwione. Do wniosku uchodźca musi załączyć wymagane dokumenty, a w szczególności dokument podróży przewidziany w Konwencji genewskiej, którego uzyskanie może trwać dłużej niż 14 dni. Proponowana zmiana terminu zgłoszenia się uchodźcy po pomoc integracyjną z 14 do 60 dni od momentu doręczenia decyzji umożliwi uchodźcom otrzymanie przysługującej im pomocy.

Zmiana w art. 97 ust. 2 ma na celu jednoznaczne wskazanie podmiotu, który ustala odpłatność za pobyt w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, w sytuacji gdy dom prowadzi podmiot uprawniony (organizacja pozarządowa) na zlecenie powiatu. W takim przypadku odpłatność będzie ustalał powiat.

Zmiana w art. 101 jest powiązana ze zmianami w art. 5a, 7, 19 i 20. Polega ona na poszerzeniu katalogu przypadków, w których właściwą miejscowo jest gmina miejsca pobytu osoby ubiegającej się o świadczenie. Przepis uzupełniono o cudzoziemców – ofiary handlu ludźmi. Osoby takie nie mają z reguły w Polsce miejsca zamieszkania, dlatego też nie może być do nich stosowana ogólna właściwość miejscowa gminy określona w art. 101 ust. 1.

Zmiana w art. 106 ust. 2 poszerza katalog świadczeń, których udzielanie nie wymaga wydania decyzji administracyjnej o uczestnictwo w zajęciach klubu samopomocy. Zajęcia w tego typu placówkach mają charakter dobrowolny i nieformalny, więc forma decyzji administracyjnej nie jest konieczna.

Uchylany w tym samym artykule ust. 3c nakazuje zaokrąglenie świadczeń pieniężnych w górę do dziesięciu groszy. Celem wprowadzenia tego przepisu było uproszczenie zasad wypłaty zasiłków z pomocy społecznej, jednak praktyka jego stosowania wykazała, że w pewnych przypadkach przepis ten może powodować pozbawienie osób prawa do zasiłków, gdyż kwota zaokrąglenia wpływa na wysokość dochodu. W ten sposób osoby samotnie gospodarujące pobierające zasiłek stały, które chciały ubiegać się o dodatkową pomoc na przykład w postaci zasiłku celowego, nie mogły tej pomocy uzyskać ze względu na przekroczenie kryterium dochodowego. Z tego względu przepis powinien być uchylony.

Zmiana w art. 116 aktualizuje wymagania dotyczące kwalifikacji zawodowych pracowników socjalnych. Dodanie w art. 116 w ust. 1 kierunku studiów „praca socjalna” i „pedagogika specjalna” spowodowane jest nową klasyfikacją nazw kierunków studiów określoną przez rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie nazw kierunków studiów

(Dz. U. Nr 121, poz. 838), które weszło w życie z dniem 1 października 2006 r.

Dodanie upoważnienia do określenia, w drodze rozporządzenia, wymaganych umiejętności, wykazu przedmiotów, minimalnego wymiaru zajęć dydaktycznych oraz zakresu i wymiaru praktyk zawodowych dla specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego jest uzasadnione koniecznością określenia standardów nauczania w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu pracownika socjalnego. Brak takich przepisów powoduje duże różnice w kompetencjach zawodowych absolwentów różnych kierunków studiów.

Zmiana w art. 121 ust. 3a polegająca na określeniu wymiaru czasu pracy, który powinien być poświęcony na pracę w środowisku, jako przesłanki uprawniającej do dodatku do wynagrodzenia dla pracowników socjalnych, jest wskazana ze względu na nieprecyzyjne brzmienie przepisu i trudności interpretacyjne, powodujące wątpliwości w ustaleniu uprawnień do dodatku. Określono również, że praca socjalna w środowisku to praca świadczona poza siedzibą jednostki organizacyjnej pomocy społecznej. Celem zmian jest wyraźne określenie, że dodatek przysługuje jedynie pracownikom, do których podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy w środowisku.

Zmiana polegająca na dodaniu art. 123a wynika z tego, że ustawa z dnia 6 maja 2005 r. o zmianie ustawy o pracownikach samorządowych, ustawy o samorządowych kolegiach odwoławczych i ustawy o systemie oświaty (Dz. U. Nr 122, poz. 1020) wprowadziła w odniesieniu do pracowników samorządowych, w tym samorządowych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, podział stanowisk na stanowiska urzędnicze, w tym kierownicze urzędnicze oraz stanowiska pracownicze. Wprowadziła też nowe zasady naboru pracowników na stanowiska urzędnicze i kierownicze stanowiska urzędnicze. Jednym z warunków jest posiadanie co najmniej dwuletniego stażu pracy na stanowiskach urzędniczych. Z uwagi na specyfikę pracy tych jednostek, stanowiska, na których zatrudniani są pracownicy realizujący podstawowe zadania tych jednostek, nie mogą być zaliczone do stanowisk urzędniczych. Są to stanowiska merytoryczne, a pracownicy realizują zadania w ramach bezpośredniej pracy z osobami wymagającymi różnego rodzaju wsparcia: pomocy finansowej, prawnej, psychologicznej, pracy socjalnej, interwencji, usługi opiekuńczej lub specjalistycznej usługi opiekuńczej, w tym w ramach

ośrodka wsparcia, domu pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawczej itp.

Nawet stanowisko kierownika zespołu (sekcji, rejonu, działu) pracowników merytorycznych jest już stanowiskiem kierowniczym urzędniczym. Jeżeli pracownik ten nie był wcześniej zatrudniony na stanowisku urzędniczym, nie może ubiegać się o stanowisko kierownicze.

Zmiana polegająca na dodaniu art. 127a ma na celu usprawnienie przeprowadzanych przez inspektorów czynności kontrolnych i nadzorczych przez wprowadzenie możliwości korzystania z pomocy Policji.

Zmiana w art. 130 ust. 1 polega na zmniejszeniu dolnej granicy wysokości kary nakładanej za niewykonywanie zaleceń pokontrolnych z obecnej kwoty 1 000 zł do kwoty 200 zł. Zmiana jest spowodowana koniecznością dostosowania wysokości kary do popełnionych naruszeń. Kara w wysokości 1 000 zł nakładana za niewielkie naruszenia wydaje się zbyt dolegliwa.

Zmiana polegająca na dodaniu ust. 3 określa liczbę kar nakładanych na podmiot w sytuacji prowadzenia przez jeden podmiot więcej niż jednej placówki. Brak takiego przepisu w chwili obecnej rodzi liczne wątpliwości w praktyce.

Zmiana w art. 154 polegająca na dodaniu ust. 7b wprowadza kategorie zezwoleń warunkowych na czas realizacji programów naprawczych.

Powodem dokonania zmiany w art. 155 ust. 2 jest to, że obecny sposób finansowania domów pomocy społecznej w odniesieniu do osób przyjętych na zasadach sprzed dnia 1 stycznia 2004 r. spowodował, że w przypadku dużej liczby osób zwolnionych z odpłatności dom pomocy społecznej ma problemy z prawidłowym funkcjonowaniem i utrzymaniem jednostki. Ma to miejsce szczególnie w odniesieniu do domów dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną (bardzo często rodzice z powodu bardzo niskich dochodów zwalniani byli z odpłatności, dużo dzieci pozbawionych jest rodzin). Domy takie borykają się z problemami finansowymi, bowiem dotacja wojewody nie jest w stanie pokryć pełnego miesięcznego kosztu utrzymania dziecka w domu pomocy społecznej. Możliwość zwiększenia dotacji na 1 mieszkańca nie więcej niż o 10 procent nie pokrywa niedoboru środków spowodowanych brakiem

odpłatności, co powoduje w konsekwencji ograniczanie wydatków i spadek jakości usług w odniesieniu do tej kategorii osób. Dlatego możliwość podwyższenia tej dotacji do 20 % ma ogromne znaczenie dla domów pomocy społecznej, szczególnie dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną.

Zmiana w art. 156 ust. 1a jest spowodowana tym, że nowelizowana ustawa wprowadziła ograniczenia w zakresie dostępności do zawodu pracownika socjalnego osób, które ukończyły studia wyższe magisterskie przez wskazanie, że jedynie osoby posiadające specjalność „praca socjalna” mogą wykonywać ten zawód. Pierwotny tekst ustawy o pomocy społecznej wprowadzał przepis przejściowy (art. 156), który umożliwiał dalsze wykonywanie zawodu przez osoby, które wykonywały go w dniu wejścia w życie ustawy, czyli w dniu 1 maja 2004 r. W związku z licznymi sygnałami płynącymi od osób, które miały przerwę w zatrudnieniu, oraz osób, które dopiero przygotowywały się do tego zawodu, studiując na kierunkach wymienionych w poprzednio obowiązującej ustawie o pomocy społecznej z 1990 r. (bez specjalności „praca socjalna”), z dniem 4 października 2005 r. rozszerzono przepisy przejściowe, dopuszczając do wykonywania zawodu pracownika socjalnego także osoby wykonujące ten zawód przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz osoby studiujące (ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy – Karta Nauczyciela, wprowadzająca art. 156 w nowym brzmieniu). Nadal jednak poza zakresem działania przepisów przejściowych znalazła się grupa osób, która ukończyła studia wskazane w poprzednio obowiązującej ustawie o pomocy społecznej i z różnych przyczyn nie podjęła pracy w zawodzie pracownika socjalnego. Proponowana zmiana umożliwi tym osobom zatrudnienie na stanowisku pracownika socjalnego. Jest to uzasadnione, gdyż wiele osób podejmowało studia z myślą o wykonywaniu właśnie tego zawodu.

Celem zmiany art. 158 jest umożliwienie pobierania dodatku pielęgnacyjnego przez osoby przebywające w ponadgminnych domach pomocy społecznej na zasadach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 2004 r., w okresie pobytu tych osób poza domem pomocy społecznej przez okres dłuższy niż 2 tygodnie w miesiącu. Będzie to wyjątek od zasady, że osobom skierowanym do domów pomocy społecznej na „starych” zasadach nie przysługuje prawo do dodatku

pielęgnacyjnego, gdyż pobyt takich osób dotowany jest z budżetu państwa. Nowe rozwiązanie będzie analogiczne do obowiązujących dla osób przebywających w zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych na podstawie art. 75 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.).

Konieczność wprowadzenia przepisu przejściowego (art. 2) wynika ze zmiany art. 73 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym rodziny zastępcze nie mogą pełnić równocześnie innych funkcji rodzin zastępczych, jak również nie mogą równocześnie prowadzić placówki rodzinnej. Brak przepisu przejściowego spowodowałby konieczność przekształcania rodziny w jeden typ opieki zastępczej nad dzieckiem albo odebranie przebywających w niej dzieci i umieszczenie w innych formach pieczy zastępczej, co nie zawsze jest korzystne dla dziecka.

Art. 4 określa, że pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki przysługuje wychowankom specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie, jeżeli do dnia 31 sierpnia 2006 r. przebywali w tym ośrodku co najmniej rok i osiągną pełnoletność w innej placówce zapewniającej całodobowo opiekę lub wychowanie. Zmiana wynika z likwidacji od dnia 1 września 2006 r. specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie. Dzieci przebywające w tych placówkach osiągną pełnoletność w innych placówkach. Brak omawianego przepisu pozbawiłby prawa do pomocy na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki dzieci przeniesione do placówek niewymienionych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej.

Art. 5 jest konsekwencją zmiany w art. 116. W ust. 1 zachowuje się uprawnienie do wykonywania zawodu pracownika socjalnego dla osób, które przed dniem 1 stycznia 2007 r. uzyskały dyplom wyższej szkoły zawodowej o specjalności praca socjalna. Od dnia 1 października 2006 r. kształcenie na uczelniach zawodowych odbywa się na kierunkach. W ust. 2 zachowuje się uprawnienie do wykonywania zawodu pracownika socjalnego dla osób, które do dnia 1 stycznia 2008 r. otrzymały dyplom uzyskania tytułu zawodowego w zawodzie pracownik

socjalny. Dotyczy to osób, które ukończyły bądź w najbliższym czasie ukończą szkołę policealną kształcąca w zawodzie pracownika socjalnego do wygaszenia kształcenia w systemie policealnym. Ostatni nabór na 2,5-letnie kształcenie odbył się w roku szkolnym 2004/2005. Utrzymanie w ust. 3 prawa do wykonywania zawodu pracownika socjalnego dotyczy osób, które ukończyły studia o specjalności „praca socjalna” na kierunkach wymienionych w art. 116 ust. 1 i nabyły prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego na podstawie obecnie obowiązującej ustawy o pomocy społecznej lub które są w trakcie nauki i ukończą w najbliższych latach studia o specjalności „praca socjalna” na kierunkach wymienionych w art. 116 ust. 1 obecnie obowiązującej ustawy.

Art. 6 utrzymuje w mocy dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 81 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie zmienionego upoważnienia.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, których dotyczy proponowana regulacja

Jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej, jednostki organizacyjne pomocy społecznej – ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki interwencji kryzysowej, domy pomocy społecznej, rodziny zastępcze, placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej.

2. Skutki dla budżetu państwa i budżetów samorządu terytorialnego

Część proponowanych zmian ma charakter redakcyjny bądź doprecyzowujący brzmienie obecnych przepisów, co nie rodzi skutków finansowych.

Koszty wynikające z wprowadzenia uprawnień do niektórych świadczeń z pomocy społecznej dla ofiar handlu ludźmi są zabezpieczone w postaci Krajowego Programu Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi na lata 2005-2006, przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 26 kwietnia 2005 r. Z budżetu państwa na rok 2005, na wniosek Ministra Polityki Społecznej, uruchomiono rezerwę celową nr 60 przeznaczoną na dofinansowanie realizacji sieci ośrodków wsparcia i ośrodków interwencji kryzysowej związanej z realizacją między innymi Krajowego Programu. Przekazano kwotę w wysokości 11 256 404 zł na dofinansowanie działalności bieżącej i utworzenie nowych ośrodków oraz punktów interwencji kryzysowej.

Zmiana definicji średniego miesięcznego kosztu utrzymania w domu pomocy społecznej lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej

pociągnięciem za sobą najprawdopodobniej niewielki wzrost średniego kosztu utrzymania tych jednostek (na przykład w zakresie kosztów amortyzacji – postulat jednostek niepublicznych prowadzących domy pomocy społecznej lub placówki opiekuńczo-wychowawcze na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego), ale trudno oszacować skalę tego zjawiska z uwagi na brak danych w zakresie wartości majątku jednostek. Przewiduje się, że ze względu na różną wartość majątku, zwiększenie to na 1 osobę miesięcznie może wynosić od 10-15 % obecnej kwoty średniego kosztu utrzymania w domu pomocy społecznej. Nowy sposób obliczania kosztu utrzymania w domu lub placówce nie wpłynie na wysokość dotacji z budżetu państwa, gdyż art. 87 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966) ogranicza wysokość dotacji do wysokości średniej miesięcznej kwoty dotacji dla województwa. Podwyższenie kosztu utrzymania w domu lub placówce będzie skutkowało urealnieniem kosztów utrzymania w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej. W przypadku trudności finansowych, gminy kierujące osoby do domów pomocy społecznej mogą występować o subwencję wyrównawczą.

Skutki finansowe przeniesienia z zadań powiatów do zadań gmin pomocy dla osób opuszczających zakłady karne będą znikome, gdyż do chwili obecnej główny ciężar pomocy dla wskazanych osób spoczywał właśnie na gminach, które wpłacały zasiłki celowe. Brak jest bowiem specyficznych form pomocy dla osób opuszczających zakłady karne. Zadania powiatów polegały na koordynacji pomocy, co nie wiązało się z ponoszeniem znaczących kosztów. Warto też wskazać, że osoby opuszczające zakłady karne stanowią grupę osób szczególnego ryzyka, które obejmowane są różnymi formami aktywizacji przez jednostki działające na poziomie gminy (m.in. centra integracji społecznej).

Skutki finansowania z budżetu państwa pobytu dzieci cudzoziemskich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinach zastępczych

W 2005 r. w polskich placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinach zastępczych przebywało 284 dzieci cudzoziemskich z 30 krajów.

Liczba dzieci cudzoziemskich bez opieki, trafiających do polskich placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych w ostatnich latach rośnie. W związku z tym należy założyć, że w polskim systemie opieki w następnym roku będzie przebywać ok. 300 dzieci cudzoziemskich. Skutki finansowe dla budżetu państwa w skali roku będą przedstawiać się następująco:

- 230 dzieci – umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 70 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

Miesięczny koszt utrzymania dzieci cudzoziemskich w skali kraju wynosi:

230 dzieci x 2 500 zł = 575 000 zł

70 dzieci x 770 zł = 53 900 zł

Razem 628 900 zł miesięcznie;

628 900 zł x 12 miesięcy = 7 546 800 zł rocznie.

Przewiduje się, że skutki finansowania opieki nad dziećmi cudzoziemskimi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych w skali roku wyniosą 7 546 800 zł.

Skutki finansowe wprowadzenia pomocy na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki dla wychowanków specjalnych ośrodków wychowawczych:

- 1) W roku 2005 w systemie oświaty działało 50 specjalnych ośrodków wychowawczych, w których przebywało łącznie 2 673 dzieci.
- 2) W oparciu o liczbę wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych będących w procesie usamodzielnienia w 2005 r. należy przyjąć, że:
  - pomoc pieniężną na usamodzielnienie otrzymało 2,8 % wychowanków,
  - pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki otrzymało 32 % wychowanków,

- pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej otrzymało 6,7 % wychowanków.

Na tej podstawie wyliczono liczbę osób – wychowanków specjalnych ośrodków wychowawczych, które w 2007 r. będą korzystać ze świadczeń na usamodzielnienie. Należy przyjąć, że:

- z pomocy pieniężnej na usamodzielnienie skorzysta 75 osób,
- z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki skorzysta 855 osób,
- z pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej skorzysta 179 osób.

3) Przyjmując, że w roku 2007 kwota stanowiąca podstawę do ustalania wysokości świadczeń na usamodzielnienie wyniesie 1 647 zł, wydatki na wymienione świadczenia będą przedstawiały się następująco:

a) pomoc pieniężna na usamodzielnienie:

średnia wysokość pomocy = 4 044 zł,

4 044 zł x 75 osób = 303 300 zł,

b) pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki:

miesięczna pomoc = 30 % x 1 647 zł = 494 zł,

494 zł x 12 mies. x 855 osób = 5 068 440 zł,

c) pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej:

średnia wysokość pomocy = 3 325 zł,

3 325 zł x 179 osób = 596 175 zł.

4) Łącznie wydatki wyniosą 5 966 915 zł.

303 300 zł + 5 068 440 zł + 596 175 zł = 5 966 915 zł.

Wprowadzenie pomocy na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki dla wychowanków młodzieżowych ośrodków socjoterapii zapewniających całodobową opiekę nie będzie powodowało skutków finansowych, gdyż

do ośrodków tych trafią dzieci z likwidowanych od dnia 1 września 2006 r. specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, których wychowankowie do tej pory byli uprawnieni do wskazanej pomocy.

Zadania polegające na wydawaniu zezwoleń na prowadzenie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych będą co do zasady realizowane przez obecną kadrę inspektorów wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich. W projekcie ustawy budżetowej na 2007 r. nie zagwarantowano środków na ten cel, jednak, jeżeli zajdzie potrzeba, Minister Pracy i Polityki Społecznej wystąpi do Ministra Finansów z wnioskiem o uruchomienie środków z rezerwy celowej przeznaczonej na zmiany organizacyjne.

Zmiana w art. 79 i art. 81 polegająca na wprowadzeniu możliwości zwolnienia od odpłatności za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej nie wpłynie niekorzystnie na finanse powiatu, ponieważ zarówno obecna możliwość odstąpienia od ustalania odpłatności, jak i proponowana możliwość zwolnienia od ponoszenia odpłatności posiada charakter fakultatywny, uzależniony od sytuacji dochodowej i osobistej strony.

Oszczędności w finansach powiatów może przynieść możliwość łączenia różnych typów domów pomocy społecznej (zmniejszenie liczby zatrudnionych w domach pracowników obsługi), co może umożliwić zwiększenie jakości świadczonych usług przez przeznaczenie oszczędności na poprawę wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego.

Uchylenie możliwości zaokrąglania świadczeń (art. 106 ust. 3c) nie pociągnie za sobą wymiernych skutków finansowych ze względu na krótki okres obowiązywania uchylanego przepisu i niewielką kwotę zaokrąglania (do pełnych dziesiątek groszy), mimo że część osób (samotnie gospodarujących, uprawnionych do zasiłku stałego) będzie mogła otrzymać pomoc dodatkową, na przykład w formie zasiłków celowych. W skali gminy są to jednak przypadki jednostkowe, zasiłek

celowy ma charakter fakultatywny, trudno jest więc oszacować dokładne koszty uchylecia art. 106 ust. 3c.

Możliwość podwyższenia dotacji celowej z budżetu państwa do 20 % z przeznaczeniem na domy pomocy społecznej (art. 155 ust. 2) nie spowoduje skutków finansowych, gdyż wysokość łącznej dotacji nie zostanie zwiększona, wojewoda będzie miał jedynie możliwość większego różnicowania dotacji.

3. Wpływ na rynek pracy

Proponowana regulacja nie ma wpływu na rynek pracy.

4. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, oraz na sytuację i rozwój regionów

Wejście w życie projektu nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, ani na sytuację i rozwój regionów.

5. Konsultacje społeczne

Projekt został wysłany do konsultacji społecznych z następującymi organizacjami: Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, Sekcja Krajowa Pracowników Pomocy Społecznej NSZZ „Solidarność”, Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Forum Związków Zawodowych, Konfederacja Pracodawców Polskich, Krajowa Rada Spółdzielczości, Związek Rzemiosła Polskiego, Krajowa Izba Gospodarcza, Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych, Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Business Centre Club – Związek Pracodawców, Rada Pomocy Społecznej.

Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej oraz Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych zgłosiły uwagę do zasad wypłacania pracownikowi socjalnemu dodatku do wynagrodzenia. Negatywnie oceniła uzależnienie prawa do dodatku od wymogu przepracowania w terenie 50 % czasu pracy. Uwagę uwzględniono częściowo przez dodanie warunku, że wykonywanie pracy socjalnej w środowisku musi należeć do podstawowych obowiązków pracownika socjalnego.

Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych wniosła o rozszerzenie nowelizacji o zmianę trybu ustalania odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej z obecnej umowy na tryb decyzji administracyjnej. Izba postuluje również rozszerzenie zakresu usług świadczonych w domu pomocy społecznej o usługi pielęgnacyjne. Kolejna uwaga dotyczyła zmian zasad wypłaty zasiłków stałych, w ten sposób, aby kwota dochodu osób w rodzinie osoby uprawnionej do zasiłku nie była brana pod uwagę przy ustalaniu wysokości zasiłku stałego.

Powyższe uwagi nie zostały uwzględnione. Forma umowy dla ustalania odpłatności za pobyt osoby w domu pomocy społecznej od członków rodziny wydaje się właściwsza od decyzji, gdyż umowa pozwala na dostosowanie wysokości opłat do indywidualnej sytuacji życiowej rodziny, ponadto należy zauważyć, że rodzina jest obciążona tą odpłatnością dopiero od 2004 r., więc kolejne zmiany byłyby w chwili obecnej przedwczesne. W związku z planowanym wprowadzeniem ubezpieczenia pielęgnacyjnego, projekt nie zawiera regulacji dotyczących usług pielęgnacyjnych. Podwyższenie kwoty zasiłku stałego spowodowałoby natomiast znaczne zwiększenie wydatków z budżetu państwa na wypłatę zasiłków stałych.

Krajowa Rada Spółdzielcza wniosła o umożliwienie spółdzielniom realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym prowadzenia domów opieki społecznej i całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, motywując swoją uwagę posiadaną bazą lokalową (zwłaszcza spółdzielnie mieszkaniowe) oraz integracyjno-społecznym charakterem działalności

w środowiskach lokalnych.

Należy wskazać, że ustawa o pomocy społecznej umożliwia realizację zadań pomocy społecznej organizacjom pozarządowym w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Umożliwienie realizacji zadań spółdzielniom wymagałoby zmian w tej ustawie. Ponadto, w świetle planów przeniesienia przepisów dotyczących procedury zlecania realizacji zadań z ustawy o pomocy społecznej do ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, nie ma obecnie uzasadnienia do dokonywania zmian w ustawie o pomocy społecznej w tym zakresie.

Fundacja SYNAPSIS wniosła o wprowadzenie przepisu obligującego do przyznania specjalistycznych usług opiekuńczych osobom w rodzinie. Dziś o przyznaniu tej pomocy decyduje ośrodek pomocy społecznej, zmiana nakazywałaby przyznanie usług we wszystkich przypadkach, gdy zwróci się o to rodzina osoby chorej.

Uwaga nie została uwzględniona, gdyż o przyznaniu usług powinien decydować ośrodek pomocy społecznej, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy. Ponadto obligatoryjne usługi mogą spowodować sytuację wyręczania przez pomoc społeczną innych podmiotów zobowiązanych do pomocy osobom niepełnosprawnym (placówki oświaty, zdrowia).

W związku z planami wprowadzenia systemu ubezpieczeń pielęgnacyjnych rodzina będzie mogła korzystać z usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych przyznawanych z ubezpieczenia pielęgnacyjnego.

Fundacja sprzeciwia się też projektowi łączenia domów pomocy społecznej dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Należy wskazać, że umożliwienie łączenia domów nie będzie oznaczać wspólnego przebywania osób z różnymi rodzajami dysfunkcji. Ponadto projektowane przepisy sankcjonują występującą już teraz praktykę. Łączenie jest uzasadnione ekonomicznie ze względu na obniżenie kosztów funkcjonowania połączonych domów, co

w sytuacji niespełniania standardów przez część domów może zapobiec zamykaniu tych placówek.

Kolejna uwaga dotyczy możliwości wnoszenia opłat za pobyt w domu pomocy społecznej przez inne osoby niż małżonek, wstępni i zstępni mieszkańca domu. Fundacja jest przeciwna określeniu formy umowy do ustalenia takiej odpłatności. Nie można się jednak zgodzić z twierdzeniem, że „w sytuacji, w której nie jest zabronione wnoszenie opłat za DPS przez inne osoby i gdy nie jest to uregulowane w ustawie opłaty te mogą być dokonywane”. Nieuzasadnione są obawy fundacji, że forma umowy umożliwi gminom wywieranie nacisków na dalszych członków rodziny mieszkańca. Wręcz przeciwnie, umowa jako czynność prawna dwustronna musi być przestrzegana przez obie strony, jej treść jest też najpierw przez te strony negocjowana.

Fundacja sprzeciwia się również poszerzeniu możliwości zwiększenia kwoty dotacji celowej przeznaczonej na utrzymanie domów pomocy społecznej z obecnych 10 do 20 %. Uwaga ta nie jest uzasadniona, gdyż większe możliwości różnicowania dotacji na poszczególne powiaty umożliwią lepsze wykorzystanie dotacji i pozwolą na dofinansowanie domów, które z powodu niskiej odpłatności uzyskiwanej za pobyt mieszkańców mają niedobory środków na bieżące utrzymanie. Dotyczy to zwłaszcza domów dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Ponadto należy zaznaczyć, że dotacja dotyczy jedynie osób przebywających w domach na podstawie skierowania wydanego przed dniem 1 stycznia 2004 r., nie ma więc ona wpływu na kierowanie przez gminy osób w chwili obecnej.

Uwagi Związku Nauczycielstwa Polskiego dotyczące rezygnacji ze zmiany w art. 6 pkt 15 oraz uwzględnienia w treści projektu młodzieżowych ośrodków socjoterapii zostały uwzględnione. Uwaga dotycząca przesunięcia w czasie wejścia w życie wymogu przedstawiania przez podmioty prowadzące całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze dokumentów potwierdzających tytuł prawny do nieruchomości nie została uwzględniona, gdyż placówki będą zobowiązane do uzyskania zezwoleń lub zezwoleń

warunkowych do dnia 31 grudnia 2007 r. W związku z tym placówki będą miały czas na skompletowanie wymaganych dokumentów.

Komisja Krajowa Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” proponuje rezygnację ze zmiany w art. 6 pkt 15. Uwaga ta została częściowo uwzględniona. Komisja wnosi także o rozszerzenie działania art. 86a na art. 90. Uwaga ta jest bezzasadna, gdyż art. 86a w zaproponowanym kształcie obejmuje również przysługującą na podstawie art. 90 pomoc na usamodzielnienie. Nie została również uwzględniona uwaga dotycząca obniżenia w art. 130 minimalnego wymiaru kary nakładanej na osobę niewykonującą zaleceń pokontrolnych. Obecna minimalna wysokość kary (1 000 zł) nakładana za niewielkie naruszenia wydaje się zbyt dolegliwa.

Zespół do Spraw Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego zaopiniował projekt pozytywnie, zgłaszając jednocześnie uwagi. Uwaga do art. 80 dotyczyła cofnięcia zezwolenia na prowadzenie całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej. Jak wynika z art. 19 ustawy o pomocy społecznej, zapewnienie opieki dzieciom pozbawionym opieki rodziców należy do zadań własnych powiatów. Zespół proponuje, aby obowiązek taki obciążał wojewodę lub podmiot prowadzący placówkę. Jednak rozwiązanie takie zdejmowałoby odpowiedzialność za dzieci z likwidowanej placówki z powiatów i byłoby sprzeczne z systemowym rozwiązaniem zawartym w art. 19 ustawy o pomocy społecznej.

Zespół sprzeciwia się obciążeniu powiatu siedziby szpitala kosztami pobytu w placówce opiekuńczo-wychowawczej dzieci pozostawionych w szpitalu po urodzeniu. Należy zauważyć, że w dniu 2 marca 2006 r. Związek Powiatów Polskich wyraził pozytywną opinię do proponowanej w projekcie zmiany.

W związku z nieuwzględnieniem uwag Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego zaopiniowała projekt negatywnie.

6. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot regulacji niniejszego projektu jest objęty prawem Unii Europejskiej w zakresie wdrożenia dyrektywy Rady 2004/81/WE w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami.

W pozostałym zakresie projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Projekt został zamieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej – zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414). Nie zgłoszono zainteresowania pracami nad projektem w trybie wskazanej ustawy.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Ewa Ośniecka - Tamecka

Min.EOTA²⁷¹⁷/2006/DP/kma

Warszawa, 09.11 2006 r.

**Pani
Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej, wyrażona na podstawie art. 2, ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Panią Ewę Ośniecką - Tamecką, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej

Szanowna Pani Minister,

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-164-06), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:
Pani Anna Kalata
Minister Pracy i Polityki Społecznej

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾**

z dnia .....

w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych

Na podstawie art. 81 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) organizację placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym organizację placówek wielofunkcyjnych, działania na rzecz realizacji praw dziecka, procedury kwalifikowania, kierowania dziecka do placówki i jego powrotu do rodziny, a także warunki korzystania z wolontariatu w tych placówkach i wymagania wobec wolontariuszy;
- 2) liczbę dzieci pozostających pod opieką jednego wychowawcy lub innego specjalisty w czasie ich pobytu w placówce oraz poza placówką w zależności od organizacji pracy i potrzeb dzieci;
- 3) obowiązującą dokumentację dotyczącą dziecka oraz sposób jej prowadzenia;
- 4) standardy usług świadczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 5) standard opieki i wychowania obowiązujący w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 6) kwalifikacje zatrudnianych pracowników i kwalifikacje dyrektora, kierownika, pracowników pedagogicznych oraz innych pracowników o specjalistycznych kwalifikacjach zawodowych zapewniających zaspokojenie potrzeb dziecka w placówce;
- 7) tryb kierowania i przyjmowania do całodobowych placówek opiekuńczo – wychowawczych dzieci cudzoziemców;
- 8) wzór wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 9) wykaz dokumentów potwierdzających spełnianie wymagań określonych odrębnymi przepisami.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu mowa jest o:

- 1) całodobowej opiece - należy przez to rozumieć zaspokajanie potrzeb życiowych dziecka zgodnie z ustalonym w rozporządzeniu standardem opieki i wychowania oraz standardami

---

¹⁾ Minister Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust.2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 131, poz. 914).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz.2703, z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 94, poz. 788, Nr 164, poz. 1366, Nr 175, poz. 1462, Nr 179, poz. 1487 i Nr 180, poz. 1493 oraz z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 186, poz. 1380 i Nr ....., poz. ....

usług opiekuńczo-wychowawczych, jeżeli potrzeby te stale lub okresowo nie mogą być zaspokajane w domu rodzinnym;

- 2) doraźnej opiece - należy przez to rozumieć krótkotrwałą opiekę całodobową, której celem jest opracowanie diagnozy dotyczącej w szczególności poziomu rozwoju poznawczego i emocjonalnego dziecka, jego stanu zdrowia, związków z rodziną i rówieśnikami, z uwzględnieniem wskazań wychowawczych i dydaktycznych;
- 3) dziecku cudzoziemców – należy przez to rozumieć dziecko cudzoziemców niewymienionych w art. 5 ustawy o pomocy społecznej;
- 4) dziennej opiece - należy przez to rozumieć wspieranie rodziny przez objęcie dziecka działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi i edukacyjnymi;
- 5) hostelu - należy przez to rozumieć część organizacyjną placówki opiekuńczo-wychowawczej dysponującą bazą noclegową i zapewniającą opiekę wychowawczą, czynną przez całą dobę, wykorzystywaną w sytuacjach kryzysowych, kiedy dziecko ze względów rodzinnych musi czasowo zamieszkać poza swoją rodziną za zgodą rodziców lub opiekunów prawnych albo kiedy rodzina musi czasowo uzyskać schronienie;
- 6) podmiocie prowadzącym - należy przez to rozumieć jednostkę samorządu terytorialnego lub podmiot uprawniony, o którym mowa w art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 7) rodzinach zaprzyjaźnionych - należy przez to rozumieć rodziny obce, których członkowie wspierają działania wychowawcze placówki opiekuńczo-wychowawczej w zakresie życia rodzinnego.

§ 3. 1. Placówka opiekuńczo-wychowawcza w zakresie opieki nad dzieckiem współpracuje z powiatowym centrum pomocy rodzinie, zwanym dalej "centrum pomocy", oraz z rodziną dziecka, a w zakresie życia rodzinnego - z rodzinami zaprzyjaźnionymi.

2. Placówka opiekuńczo-wychowawcza może specjalizować się w opiece nad dziećmi o szczególnych potrzebach.

3. W placówce opiekuńczo-wychowawczej mogą przebywać dzieci niepełnosprawne, jeżeli nie ma uzasadnionych przeciwwskazań.

4. Placówka opiekuńczo-wychowawcza przygotowuje dzieci do samodzielnego życia.

§ 4. 1. Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego, zwana dalej "placówką interwencyjną", zapewnia dziecku:

- 1) doraźną opiekę na czas trwania sytuacji kryzysowej;
- 2) dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 3) opiekę i wychowanie do czasu powrotu do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie adopcyjnej albo zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego albo socjalizacyjnego;
- 4) dostęp do pomocy psychologiczno-pedagogicznej odpowiedniej do zaburzeń i odchyłań rozwojowych lub specyficznych trudności w uczeniu się.

2. Placówka interwencyjna przyjmuje dzieci w sytuacjach wymagających natychmiastowego rozpoczęcia sprawowania opieki i wychowania.

3. Do placówki interwencyjnej są przyjmowane dzieci od 11. roku życia na podstawie rozstrzygnięcia sądu w sprawach opiekuńczych, niezależnie od miejsca zamieszkania. W wyjątkowych przypadkach do placówki interwencyjnej mogą być przyjmowane dzieci młodsze.

4. Placówka interwencyjna może specjalizować się w opiece nad niemowlętami przygotowywanymi do adopcji.

5. Placówka interwencyjna sporządza diagnozę psychologiczno-pedagogiczną dziecka i diagnozę jego sytuacji rodzinnej oraz ustala wskazania do dalszej pracy z dzieckiem.

6. Placówka interwencyjna informuje centrum pomocy o przebywających w niej dzieciach.

7. Pobyt dziecka w placówce interwencyjnej nie może trwać dłużej niż 3 miesiące. W przypadku gdy postępowanie sądowe w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka jest w toku, pobyt w placówce interwencyjnej może być przedłużony, nie dłużej jednak niż o 3 miesiące.

8. Placówka interwencyjna może prowadzić hostel.

§ 5. 1. Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego, zwana dalej "placówką rodzinną":

- 1) tworzy jedną, wielodzietną rodzinę dla dzieci, którym nie znaleziono rodziny zastępczej lub przysposabiającej;
- 2) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 3) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 4) zapewnia dzieciom kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych;
- 5) ustala zasady kontaktów dziecka z rodzicami w porozumieniu z sądem, centrum pomocy i ośrodkiem adopcyjno-opiekuńczym.

2. Placówka rodzinna współpracuje z ośrodkiem adopcyjno-opiekuńczym i centrum pomocy w celu sprawowania lepszej opieki nad dzieckiem i jego wychowania.

§ 6. Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego, zwana dalej "placówką socjalizacyjną":

- 1) zapewnia dziecku opiekę całodobową i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby;
- 2) zapewnia zajęcia wychowawcze, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące brak wychowania w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym - odpowiednią rehabilitację i zajęcia specjalistyczne;
- 3) zapewnia dzieciom kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnych formach opieki zastępczej;
- 5) pracuje z rodziną dziecka;
- 6) organizuje dla swoich wychowanków odpowiednie formy opieki w środowisku, grupy usamodzielniające oraz kontakt z rodzinami zaprzyjaźnionymi;
- 7) może prowadzić hostel.

§ 7. 1. Placówka wielofunkcyjna zapewnia dziecku dzienną i całodobową opiekę oraz wychowanie, realizując zadania przewidziane dla placówki opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego, całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego i socjalizacyjnego, a także łączyienne i całodobowe działania terapeutyczne, interwencyjne i socjalizacyjne skierowane na dziecko i rodzinę dziecka.

2. Placówka wielofunkcyjna pracuje z rodziną dziecka w celu usprawnienia jej umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

3. Placówka wielofunkcyjna może prowadzić hostel.

§ 8. 1. Placówką interwencyjną, socjalizacyjną i wielofunkcyjną, zwaną dalej "placówką", oraz placówką rodzinną kieruje dyrektor.

2. Dyrektor placówki rodzinnej jest jednocześnie wychowawcą. W razie jego nieobecności placówką rodzinną kieruje osoba wyznaczona przez podmiot prowadzący, w uzgodnieniu z dyrektorem.

3. Wychowawca placówki opiekuńczo-wychowawczej organizuje pracę z grupą dzieci oraz pracę indywidualną z dzieckiem.

4. Wychowawca, kierujący procesem wychowawczym dziecka, realizuje zadania wynikające z indywidualnego planu pracy oraz pozostaje w stałym kontakcie z rodziną dziecka, przy czym jeden wychowawca kieruje procesem wychowawczym nie więcej niż 8 dzieci.

5. W placówce rodzinnej wychowawca może łączyć funkcje administracyjne i obsługi.

6. Pracownik socjalny pracuje z rodziną dziecka, rozpoznaje jego sytuację rodzinną, utrzymuje kontakt z instytucjami wspierającymi tę rodzinę, inicjuje działania niezbędne do unormowania sytuacji rodziny i umożliwienia powrotu dziecka do rodziny.

7. Psycholog lub pedagog przygotowuje diagnozę indywidualną dziecka, prowadzi zajęcia terapeutyczne oraz poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla rodziców dzieci przebywających w placówce.

8. Opiekun dziecięcy opiekuje się dzieckiem do lat trzech oraz dzieckiem niepełnosprawnym.

9. Pracę wychowawcy wspierają pracownicy, których zatrudnienie wynika z potrzeby organizowania zajęć terapeutycznych oraz zapewnienia dzieciom prawidłowej opieki i bezpieczeństwa.

10. W placówce rodzinnej, w której przebywa więcej niż 6 dzieci, podmiot prowadzący może, w uzgodnieniu z dyrektorem, zatrudnić w miarę potrzeby osobę do pomocy w opiece nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

11. Placówka utrzymuje kontakt z pracownikami socjalnymi ośrodka pomocy społecznej właściwego dla miejsca zamieszkania dziecka w celu uzyskania informacji o jego sytuacji rodzinnej.

§ 9. 1. W placówce działa stały zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, zwany dalej "stałym zespołem".

2. Stały zespół dokonuje okresowej oceny sytuacji dziecka w celu:

- 1) ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;
- 2) analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną;
- 3) modyfikowania indywidualnego planu pracy;
- 4) zgłaszania do ośrodka adopcyjno-opiekuńczego dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą adopcję;
- 5) oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb;
- 6) oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce;
- 7) informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w innej placówce działającej na podstawie odrębnych przepisów dotyczących kształcenia i opieki zdrowotnej, takiej jak: ośrodek socjoterapii, ośrodek wychowawczy, ośrodek leczniczo-wychowawczy.

3. Stały zespół dokonuje okresowej oceny sytuacji dziecka w miarę potrzeb, nie rzadziej niż co pół roku.

4. W skład stałego zespołu wchodzi:

- 1) dyrektor placówki lub osoba przez niego wyznaczona;
- 2) pedagog, psycholog oraz pracownik socjalny, jeżeli są zatrudnieni w placówce;
- 3) wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka.

5. W skład stałego zespołu mogą wchodzić inne osoby, w szczególności lekarz i pielęgniarka.

6. W celu uzyskania wiedzy o sytuacji socjalnej i prawnej oraz rodzinnej dziecka do udziału w posiedzeniu stałego zespołu są zapraszani przedstawiciele: sądu właściwego ze względu na miejsce położenia placówki, właściwego centrum pomocy, ośrodka pomocy społecznej, Policji, służby zdrowia, instytucji oświatowych, ośrodka adopcyjno-opiekuńczego oraz organizacji społecznych statutowo zajmujących się problematyką rodziny i dziecka, a także mogą być zapraszane osoby bliskie dziecku.

7. Po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka stały zespół formułuje na piśmie wniosek dotyczący zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce.

8. Na podstawie wniosku, o którym mowa w ust. 7, dyrektor placówki informuje sąd o zaistnieniu podstaw do powrotu dziecka do rodziny naturalnej albo - wobec niemożności powrotu dziecka do rodziny naturalnej - podejmuje starania zmierzające do umieszczenia dziecka w rodzinie przysposabiającej, rodzinie zastępczej lub w placówce rodzinnej.

9. Na wniosek wychowawcy lub dyrektora, po zasięgnięciu opinii stałego zespołu, dziecka i jego rodziców oraz centrum pomocy w powiecie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w placówce, powiat może przenieść dziecko do innej placówki tego samego typu.

10. O przeniesieniu dziecka umieszczonego w placówce na podstawie orzeczenia sądowego powiat informuje właściwy sąd.

§ 10. 1. W placówce rodzinnej okresowej oceny sytuacji dziecka dokonuje dyrektor w porozumieniu z właściwym ośrodkiem adopcyjno-opiekuńczym.

2. Dyrektora placówki rodzinnej w sporządzaniu indywidualnego planu pracy wspiera ośrodek adopcyjno-opiekuńczy.

3. Przepisy § 9 ust. 7-10 stosuje się odpowiednio.

§ 11. 1. Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza realizuje z dzieckiem indywidualny plan pracy.

2. Wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej niezwłocznie opracowuje przy udziale dziecka indywidualny plan pracy w porozumieniu z psychologiem, pedagogiem, pracownikiem socjalnym, a także innymi specjalistami.

3. Indywidualny plan pracy jest opracowywany na podstawie informacji dotyczących dziecka zawartych w dokumentach, o których mowa w § 17, analizy procesu zmian rozwoju psychicznego i fizycznego dziecka w czasie pobytu w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz oceny efektów pracy socjalnej prowadzonej z jego rodzicami.

4. Indywidualny plan pracy uwzględnia w szczególności wiek, możliwości psychofizyczne dziecka, jego sytuację rodzinną i przebieg procesu przygotowania dziecka do usamodzielnienia.

5. W indywidualnym planie pracy uwzględnia się działania krótkoterminowe i długoterminowe.

6. Indywidualny plan pracy jest modyfikowany w zależności od zmieniającej się sytuacji dziecka, nie rzadziej jednak niż co pół roku.

§ 12. 1. Dzieci przebywające w placówce mogą tworzyć samorząd.

2. Organizację samorządu określa regulamin uchwalony przez dzieci przebywające w placówce.

3. Opiekuna samorządu wybierają dzieci spośród pracowników zatrudnionych w placówce.
4. Samorząd może przedstawiać dyrektorowi placówki wnioski i opinie we wszystkich sprawach dotyczących funkcjonowania placówki.

§ 13. 1. Szczegółową organizację placówki opiekuńczo-wychowawczej, a także specyfikę i zakres sprawowanej opieki określa regulamin placówki.

2. Regulamin opracowuje dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej w porozumieniu z centrum pomocy.

3. Z regulaminem zaznajamia się dzieci przebywające w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

§ 14. 1. Do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej dziecko kieruje powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, posiadający miejsce w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

2. Jeżeli powiat nie może skierować dziecka do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej z powodu braku odpowiedniej placówki lub z powodu braku miejsca w takiej placówce niepublicznej na jego terenie, zwraca się do innego powiatu z wnioskiem o skierowanie dziecka do odpowiedniej całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej.

3. Powiat wydaje skierowanie do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej w porozumieniu z dyrektorem tej placówki.

4. W uzasadnionych przypadkach przyjęcie dziecka na pobyt krótkotrwały bez skierowania do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej może nastąpić na prośbę dziecka, na wniosek jego rodziców lub opiekunów prawnych.

5. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze przyjmują bez skierowania oraz bez uzyskania zgody przedstawicieli ustawowych lub bez orzeczenia sądu każde dziecko w wieku poniżej 13. roku życia i zapewniają mu opiekę do czasu wyjaśnienia sytuacji dziecka w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki - na polecenie sędziego, doprowadzone przez Policję, szkołę lub osoby stwierdzające porzucenie dziecka, zagrożenie jego życia lub zdrowia.

6. Przyjęcie niemowlęcia do placówki, o której mowa w § 4 ust. 4, następuje bez skierowania oraz bez orzeczenia sądu. Zgłoszenia dokonują oddziały noworodkowe, oddziały pediatryczne, ośrodki adopcyjne, Policja oraz inne osoby i organizacje upoważnione na podstawie odrębnych przepisów.

7. Podstawą skierowania do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej jest orzeczenie sądu o umieszczeniu dziecka w placówce albo wniosek rodziców lub opiekunów prawnych o umieszczenie dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

8. O skierowaniu dziecka do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej centrum pomocy powiadamia sąd, który wydał orzeczenie o umieszczeniu dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej.

9. Przy kwalifikowaniu dziecka do placówki rodzinnej uwzględnia się odpowiednią różnicę wieku między dzieckiem a dyrektorem placówki rodzinnej tak, aby usamodzielnienie dzieci umieszczonych w tej placówce nastąpiło przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez dyrektora placówki rodzinnej.

§ 15. 1. Do całodobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej dziecko cudzoziemców kieruje powiat, na terenie którego dziecko przebywa, za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie.

2. Powiat kierujący dziecko cudzoziemców do placówki niezwłocznie powiadamia o tym fakcie sąd oraz wojewodę właściwego ze względu na położenie całodobowej placówki opiekuńczo - wychowawczej.

3. Dziecko cudzoziemców jest przyjmowane do placówki opiekuńczo – wychowawczej na podstawie postanowienia sądu, skierowania wystawionego przez powiat kierujący lub na własną prośbę.

4. Powiat prowadzący placówkę, do której zostało skierowane dziecko cudzoziemców, wnioskuje do wojewody o pokrycie kosztów pobytu dziecka w tej placówce.

§ 16. 1. Przyjmowanie dzieci do placówek odbywa się przez całą dobę.

2. Dyrektor placówki, do której zostało przyjęte dziecko w trybie określonym w § 17, powiadamia o tym fakcie niezwłocznie, nie później niż w ciągu 24 godzin, właściwy sąd oraz centrum pomocy.

3. Centrum pomocy wspólnie z dyrektorem placówki podejmuje niezbędne działania zmierzające do uregulowania sytuacji dziecka.

§ 17. 1. W miarę posiadania wolnych miejsc, jednakże w liczbie nie większej niż 15 % miejsc przeznaczonych dla dzieci objętych całodobową opieką, dyrektor placówki może przyjmować, celem objęcia taką opieką, dzieci na wniosek ich rodziców lub opiekunów prawnych.

2. O przyjęciu dziecka do placówki w przypadku, o którym mowa w ust. 1, dyrektor placówki informuje centrum pomocy.

3. Po przyjęciu dziecka do placówki w przypadku, o którym mowa w ust. 1, stały zespół niezwłocznie dokonuje oceny sytuacji dziecka.

4. Centrum pomocy powiadamia właściwy sąd i szkołę o umieszczeniu dziecka w placówce.

§ 18. 1. Do skierowania do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej załącza się:

- 1) odpis aktu urodzenia dziecka, a w przypadku sierot lub półsierot również odpis aktu zgonu zmarłego rodzica;
- 2) orzeczenie sądu o umieszczeniu dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej albo wniosek rodziców o umieszczenie dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej;
- 3) dostępną dokumentację o stanie zdrowia dziecka;
- 4) dokumenty szkolne, w szczególności świadectwo szkolne, karty szczepień;
- 5) kwestionariusz aktualnego rodzinnego wywiadu środowiskowego wraz ze szczegółowym opisem sytuacji dziecka oraz dokumentację dotychczasowych działań podjętych wobec dziecka i rodziny.

2. Do skierowania do całodobowej placówki opiekuńczo –wychowawczej dziecka cudzoziemców powiat kierujący załącza, w zależności od okoliczności:

- 1) dokumenty potwierdzające tożsamość dziecka;
- 2) dokumenty podróży dziecka;
- 3) informacje o okolicznościach pobytu dziecka na terenie Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) informacje o okolicznościach zgłoszenia dziecka do powiatowego centrum pomocy rodzinie;
- 5) informacje o rodzicach dziecka;
- 6) informacje o stanie zdrowia dziecka.

3. Dziecko z całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej do innej placówki przewozi ta placówka, w której dziecko przebywało.

4. Doprowadzenie do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej małoletniego skierowanego na podstawie orzeczenia sądu regulują odrębne przepisy.

§ 19. 1. Przy kierowaniu do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej nie powinno rozdzielać się rodzeństwa.

2. Cięża małoletniej nie stanowi powodu odmowy wydania skierowania i przyjęcia do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej.

§ 20. 1. Powrót dziecka do rodziny następuje:

- 1) okresowo na podstawie wniosku stałego zespołu o zaistnieniu podstaw powrotu dziecka do rodziny i gdy sąd przychylił się do tego wniosku;
- 2) w przypadku orzeczenia sądu o zakończeniu pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

2. Dyrektor całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej w sytuacji, o której mowa w ust. 1, zawiadamia rodziców lub opiekunów prawnych, którzy osobiście odbierają dziecko z placówki opiekuńczo-wychowawczej.

3. W sytuacji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, dyrektor całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej zawiera z rodzicami lub opiekunami prawnymi dziecka umowę określającą warunki okresowego powrotu dziecka do rodziny, a w szczególności zobowiązanie do realizacji przez dziecko obowiązku szkolnego oraz zobowiązanie dyrektora całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej do współpracy z rodzicami lub opiekunami prawnymi dziecka przebywającego okresowo poza placówką w zakresie wykonywanych przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

§ 21. 1. W przypadku samowolnego opuszczenia całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej przez dziecko lub niezgłoszenia się dziecka w wyznaczonym terminie po usprawiedliwionej nieobecności, dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej:

- 1) przeprowadza postępowanie wyjaśniające;
- 2) powiadamia o tym fakcie w ciągu 24 godzin rodziców, opiekunów prawnych dziecka, Policję, sąd rodzinny nadzorujący wykonanie orzeczenia oraz centrum pomocy.

2. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej stały zespół ocenia zasadność dalszego pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej i kieruje sprawę do centrum pomocy lub sądu, który wydał orzeczenie o umieszczeniu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

3. Osobę, która ukończyła 18 rok życia i nadal jest wychowankiem placówki, w przypadku samowolnego opuszczenia placówki lub rażącego naruszenia zasad współżycia w placówce, dyrektor może wykreślić z ewidencji przebywających w placówce oraz odmówić ponownego przyjęcia do placówki.

§ 22. 1. Działalność całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej może być uzupełniana wykonywaniem przez wolontariuszy świadczeń odpowiadających świadczeniu pracy, których celem jest w szczególności:

- 1) rozszerzenie zakresu opieki nad dzieckiem w placówce opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) wsparcie pracy wychowawców przez organizowanie kół zainteresowań i rozwijanie indywidualnych zdolności dzieci.

2. Wolontariuszem w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej może być osoba:

- 1) pełnoletnia;

- 2) która oświadczy, że jest niekarana;
- 3) poinformowana przez dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej o specyfice pracy wychowawczej i konieczności zachowania tajemnicy w sprawach dotyczących dzieci znajdujących się w tej placówce;
- 4) ubezpieczona przez dyrektora całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe podczas pracy.

3. Wolontariusz wykonuje świadczenia odpowiadające świadczeniu pracy pod nadzorem całodobowej dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej lub wyznaczonego przez niego wychowawcy.

4. Porozumienie, które zawiera dyrektor całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej z wolontariuszem, określa:

- 1) zakres, sposób i czas wykonywania przez wolontariusza świadczeń;
- 2) zobowiązanie wolontariusza do działania w porozumieniu z osobami, o których mowa w ust. 3;
- 3) zobowiązanie wolontariusza do zachowania tajemnicy w sprawach dotyczących dzieci znajdujących się w placówce opiekuńczo-wychowawczej;
- 4) postanowienie o możliwości jego rozwiązania.

5. Na prośbę wolontariusza dyrektor całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej wydaje mu pisemną opinię o wykonywaniu świadczeń odpowiadających świadczeniu pracy na rzecz tej placówki.

§ 23. 1. Liczba dzieci pozostających pod opieką jednego wychowawcy w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej musi być odpowiednia do potrzeb dzieci oraz rodzaju prowadzonych zajęć.

2. W całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej w czasie zajęć odbywających się na jej terenie pod opieką jednego wychowawcy może przebywać do 10 dzieci, a w placówce opiekuńczo-wychowawczej, w której przebywa do 14 dzieci, nie więcej niż 14 dzieci.

3. W całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej w czasie zajęć specjalistycznych pod opieką jednego specjalisty może przebywać jedno lub nie więcej niż 6 dzieci; z jednym dzieckiem lub z grupą dzieci może pracować więcej niż jeden specjalista.

4. W czasie zajęć odbywających się poza terenem całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej pod opieką jednego wychowawcy nie może przebywać więcej niż 14 dzieci, a w przypadku dzieci do lat trzech lub dzieci niepełnosprawnych nie więcej niż 3 dzieci.

5. W godzinach nocnych w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, w której przebywa do 14 dzieci, opiekę sprawuje jeden wychowawca, a w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, w której przebywa powyżej 14 dzieci opiekę sprawuje co najmniej dwóch pracowników, w tym jeden wychowawca, natomiast w przypadku, gdy warunki lokalowe nie pozwalają na szybki kontakt wychowawcy z dzieckiem, liczba wychowawców sprawujących opiekę w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej musi gwarantować bezpieczeństwo każdego dziecka.

6. Dziecku przysługuje indywidualna opieka, szczególnie w trudnych dla niego sytuacjach.

§ 24. 1. W placówce interwencyjnej dla każdego dziecka prowadzi się:

- 1) indywidualny plan pracy;
- 2) kartę pobytu, która zawiera uzupełnianą co dwa tygodnie ocenę relacji dziecka z rodzicami, funkcjonowania społecznego dziecka w tej placówce i poza nią, nauki szkolnej dziecka,

samodzielności dziecka, jego stanu emocjonalnego, stanu zdrowia dziecka oraz informację o szczególnych potrzebach dziecka i znaczących dla dziecka wydarzeniach;

- 3) kartę udziału w zajęciach specjalistycznych z opisem ich przebiegu;
- 4) arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych.

2. W placówce socjalizacyjnej i wielofunkcyjnej dla każdego dziecka prowadzi się:

- 1) indywidualny plan pracy;
- 2) kartę pobytu, która zawiera uzupełnianą co miesiąc ocenę relacji dziecka z rodzicami, funkcjonowania społecznego dziecka w tej placówce i poza nią, nauki szkolnej dziecka, samodzielności dziecka, jego stanu emocjonalnego, stanu zdrowia dziecka, oraz informację o szczególnych potrzebach dziecka i znaczących dla dziecka wydarzeniach;
- 3) kartę udziału w zajęciach specjalistycznych z opisem ich przebiegu;
- 4) arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych.

3. W placówce rodzinnej dla każdego dziecka prowadzi się:

- 1) indywidualny plan pracy;
- 2) kartę pobytu, która zawiera uzupełnianą co miesiąc informację o znaczących dla dziecka wydarzeniach, w tym o postępach w nauce szkolnej, stanie zdrowia dziecka oraz ocenę aktualnej sytuacji dziecka.

§ 25. 1. Dzieciom w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej zapewnia się:

- 1) wyżywienie dostosowane do ich potrzeb rozwojowych;
- 2) dostęp do opieki zdrowotnej;
- 3) dostęp do zajęć wychowawczych, kompensacyjnych, terapeutycznych i rewalidacyjnych;
- 4) wyposażenie w:
  - a) odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb,
  - b) zabawki odpowiednie do wieku rozwojowego,
  - c) środki higieny osobistej;
- 5) zaopatrzenie w:
  - a) leki,
  - b) podręczniki i przybory szkolne;
- 6) kwotę pieniężną do własnego dysponowania przez dzieci od 5. roku życia, której wysokość, nie niższą niż 0,5 % i nie wyższą niż 5 % kwoty, o której mowa w art. 78 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustala co miesiąc dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej w porozumieniu z samorządem placówki, o którym mowa w § 12;
- 7) dostęp przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów;
- 8) dostęp do nauki, która w zależności od typu placówki opiekuńczo-wychowawczej odbywa się:
  - a) w szkołach poza placówką opiekuńczo-wychowawczą,
  - b) na terenie placówki opiekuńczo-wychowawczej,
  - c) w systemie nauczania indywidualnego;
- 9) pomoc w nauce, w szczególności przy odrabianiu zadań domowych, oraz w miarę potrzeby przez udział w zajęciach wyrównawczych;
- 10) uczestnictwo, w miarę możliwości, w zajęciach pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych;
- 11) opłatę za pobyt w bursie lub internacie, jeżeli dziecko uczy się poza miejscowością, w której znajduje się całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza;
- 12) pokrycie kosztów przejazdu do i z miejsca uzasadnionego pobytu poza całodobową placówką opiekuńczo-wychowawczą.

2. Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza, organizując działalność kulturalną i rekreacyjną, uwzględnia święta i inne dni wynikające z tradycji i obyczajów.

3. W placówce nie powinno jednocześnie przebywać więcej niż 30 dzieci.

4. W placówce rodzinnej może przebywać od 4 do 8 dzieci; w szczególnie uzasadnionych przypadkach liczba dzieci może ulec zmniejszeniu lub zwiększeniu.

5. Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza może znajdować się w budynku, który posiada:

- 1) pokoje mieszkalne 1-5-osobowe, właściwie oświetlone, o powierzchni zapewniającej przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia, na które składają się co najmniej dla każdego dziecka:
  - a) łóżko lub tapczan,
  - b) szafka i lampka nocna,
  - c) szafa lub miejsce w szafie na przechowywanie rzeczy osobistych, odzieży i obuwia dostosowanych do pory roku,
  - d) zabawki;
- 2) łazienki z miejscem do prania i suszenia rzeczy osobistych i toalety, w ilości umożliwiającej korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny;
- 3) pomieszczenia do wypoczynku wyposażone w stoliki i krzesła, telewizor, gry, zabawki, książki (nie mniej niż jedno pomieszczenie na 10 dzieci);
- 4) miejsce do cichej nauki;
- 5) kuchnię lub aneksy kuchenne (nie mniej niż jeden aneks kuchenny na 10 dzieci);
- 6) jadalnię;
- 7) odpowiednio wyposażone pomieszczenia do zajęć terapeutycznych i sportowych;
- 8) pokój gościnny;
- 9) gabinet pielęgniarstwa, o ile placówka zatrudnia personel medyczny.

6. Przepisy ust. 5 pkt 7-9 nie dotyczą placówek, w których przebywa do 14 dzieci, placówek interwencyjnych specjalizujących się w opiece nad niemowlętami oraz placówek rodzinnych.

§ 26. W całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej wskaźnik zatrudnienia pracowników musi być określony w wymiarze koniecznym do zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa i indywidualnej opieki oraz ma uwzględniać wiek dzieci, stan ich zdrowia i rozwoju oraz warunki lokalowe całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej.

§ 27. Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza stwarza warunki do:

- 1) fizycznego, psychicznego i poznawczego rozwoju dziecka;
- 2) poszanowania podmiotowości dziecka, wysłuchiwanie jego zdania i w miarę możliwości uwzględniania jego wniosków we wszelkich dotyczących go sprawach oraz informowania dziecka o podejmowanych wobec niego działaniach;
- 3) zapewnienia poczucia bezpieczeństwa;
- 4) dbałości o poszanowanie i podtrzymanie związków emocjonalnych dziecka z rodzicami, rodzeństwem i z innymi osobami, zarówno spoza placówki opiekuńczo-wychowawczej, jak i przebywającymi lub zatrudnionymi w tej placówce;
- 5) uczenia nawiązywania więzi uczuciowych oraz związków interpersonalnych;
- 6) poszanowania potrzeb religijnych dziecka;
- 7) zapewnienia dzieciom warunków sprzyjających utrzymywaniu osobistych kontaktów z rodziną;
- 8) uczenia poszanowania tradycji i ciągłości kulturowej;

- 9) uczenia planowania i organizowania codziennych zajęć stosownie do wieku dziecka;
- 10) uczenia organizowania czasu wolnego, w tym uczestniczenia w zajęciach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych;
- 11) kształtowania u dzieci nawyków i uczenia zachowań prozdrowotnych;
- 12) przygotowywania dzieci do ponoszenia odpowiedzialności za własne postępowanie oraz uczenia samodzielności w życiu;
- 13) wyrównywania deficytów rozwojowych dzieci;
- 14) uzgadniania istotnych decyzji dotyczących dziecka z jego rodzicami lub opiekunami prawnymi.

§ 28. Specjaliści pracujący w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej udzielają porad byłym wychowankom całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej w okresie 3 lat po opuszczeniu przez nich tej placówki.

§ 29. Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) umożliwia dzieciom regularne, osobiste i bezpośrednie kontakty z rodzicami oraz z innymi osobami bliskimi, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał lub ograniczył ich prawo do osobistych kontaktów z dzieckiem;
- 2) współpracuje, w zakresie opieki i wychowania dzieci, w szczególności z:
  - a) centrami pomocy i ośrodkami pomocy społecznej właściwymi ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu rodziców dzieci,
  - b) ośrodkami adopcyjno-opiekuńczymi prowadzącymi poradnictwo i terapię dla rodziców dzieci,
  - c) szkołami, do których uczęszczają, i szkołami, do których uczęszczały dzieci przed umieszczeniem ich w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
  - d) sądami rodzinnymi,
  - e) kuratorami sądowymi,
  - f) organizacjami zajmującymi się statutowo pomocą rodzinom, działającymi w środowisku rodziców dzieci,
  - g) parafiami Kościoła katolickiego i jednostkami organizacyjnymi innych kościołów i związków wyznaniowych, właściwymi ze względu na miejsce zamieszkania oraz deklarowaną przynależność wyznaniową rodziców i siedzibę placówki opiekuńczo-wychowawczej.

§ 30. 1. Jeżeli w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej przebywa wychowanka będąca w ciąży, a placówka ta nie może zapewnić odpowiednich warunków zabezpieczających jej potrzeby wynikające z tego stanu, dyrektor placówki może starać się o skierowanie takiej wychowanki do domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

2. Dyrektor całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej powiadamia o stanie ciąży małoletniej wychowanki jej rodziców, opiekunów prawnych i sąd rodzinny, stosownie do sytuacji prawnej tej wychowanki.

§ 31. 1. Dyrektorem całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej może być osoba, która posiada:

- 1) wykształcenie wyższe magisterskie:
  - a) na kierunku: pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia lub

- b) na kierunku w zakresie resocjalizacji, pracy socjalnej, pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej albo
  - c) na innym kierunku uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki lub resocjalizacji;
  - 2) specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej;
  - 3) co najmniej trzyletni staż pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej.
2. Dyrektorem placówki rodzinnej może być osoba, która:
- 1) posiada wykształcenie średnie lub wyższe;
  - 2) odbyła szkolenie dla kandydatów do prowadzenia placówek rodzinnych i otrzymała opinię ośrodka adopcyjno-opiekuńczego o posiadaniu odpowiedniego przygotowania.

§ 32. 1. W całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej są wymagane następujące kwalifikacje na stanowisku:

- 1) wychowawcy - ukończone studia wyższe:
  - a) na kierunku: pedagogika, pedagogika specjalna, psychologia lub
  - b) na kierunku w zakresie resocjalizacji, pracy socjalnej, pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej albo
  - c) na innym kierunku uzupełnione studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki lub resocjalizacji;
- 2) pedagoga - ukończone wyższe studia magisterskie na kierunku pedagogika albo pedagogika specjalna;
- 3) psychologa - ukończone wyższe studia magisterskie na kierunku psychologia;
- 4) terapeuty - udokumentowane przygotowanie do prowadzenia terapii o profilu potrzebnym w pracy placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 5) pracownika socjalnego - wykształcenie średnie lub wyższe uprawniające do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, z tym że osoby z wykształceniem średnim muszą mieć ukończoną specjalizację zawodową w zawodzie pracownik socjalny;
- 6) opiekuna dziecięcego - ukończoną szkołę medyczną przygotowującą do pracy w zawodzie opiekunki dziecięcej lub studia pedagogiczne o specjalności opiekuńczo-wychowawczej;
- 7) lekarza i pielęgniarki - odpowiednie wykształcenie medyczne.

2. W placówce rodzinnej wychowawca może mieć wykształcenie średnie, jeżeli posiada opinię ośrodka adopcyjno-opiekuńczego o odpowiednim przygotowaniu do prowadzenia placówki rodzinnej.

3. W placówce rodzinnej można zatrudnić tylko osobę wskazaną przez dyrektora. Może to być osoba z nim spokrewniona lub spowinowacona.

§ 33. 1. Placówka opiekuńczo-wychowawcza wsparcia dziennego, zwana dalej "placówką wsparcia dziennego", zapewnia dziecku:

- 1) pomoc w nauce;
- 2) organizację czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i zajęć sportowych;
- 3) stałą pracę z rodziną dziecka.

2. Specjalistyczna placówka wsparcia dziennego, poza wymienionymi w ust. 1 formami pracy:

- 1) prowadzi w szczególności co najmniej jedną z następujących form pracy:
  - a) zajęcia socjoterapeutyczne, realizowane w stałych grupach dzieci, prowadzone przez co najmniej wychowawcę i terapeutę,
  - b) oddziaływania terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne i logopedyczne;

- 2) prowadzi indywidualne programy korekcyjne, realizowane podczas zajęć grupowych lub w kontakcie indywidualnym;
- 3) udziela pomocy w sytuacjach kryzysowych szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych w oparciu o diagnozę indywidualną dziecka i jego rodziny.

3. Praca terapeuty w specjalistycznej placówce wsparcia dziennego jest poddawana superwizji lub konsultacji.

4. Placówka wsparcia dziennego może organizować hostel.

5. Placówka wsparcia dziennego zapewnia dzieciom:

- 1) przynajmniej jeden posiłek dostosowany do pory dnia i czasu przebywania;
- 2) wyposażenie:
  - a) w przedmioty potrzebne do zajęć,
  - b) w miarę możliwości w odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb.

§ 34. 1. Placówka wsparcia dziennego funkcjonuje przez cały rok, we wszystkie dni robocze, co najmniej 4 godziny dziennie w godzinach dostosowanych do potrzeb dzieci i rodziców.

2. W przypadku małej liczby dzieci wymagających opieki w placówce wsparcia dziennego ilość dni i godzin funkcjonowania placówki można wyjątkowo dostosować do lokalnych potrzeb.

3. Placówką wsparcia dziennego kieruje kierownik.

4. Organizację placówki wsparcia dziennego określa regulamin placówki opracowany przez kierownika w porozumieniu z odpowiednią jednostką samorządu terytorialnego.

5. Kierownik placówki wsparcia dziennego jest jednocześnie wychowawcą. W razie jego nieobecności placówką wsparcia dziennego kieruje osoba wyznaczona przez podmiot prowadzący.

6. Przyjmowanie dzieci do placówek wsparcia dziennego odbywa się bez skierowania.

§ 35. 1. W wykonywaniu swoich zadań placówka wsparcia dziennego o zasięgu gminnym współpracuje z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej, a placówka wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym - z właściwym centrum pomocy.

2. Placówka wsparcia dziennego w celu wspierania funkcji opiekuńczej rodziny współpracuje z innymi podmiotami niż wymienione w ust. 1, w szczególności z pracodawcami, mediami, organizacjami pozarządowymi i środowiskami naukowymi.

§ 36. Przepisy § 9 ust. 1-7, § 12, § 22, § 23 ust. 1 i 4, § 24 ust. 1 pkt 3 i 4 i ust. 3 pkt 2, § 32 ust. 1 oraz § 33 ust. 1 stosuje się odpowiednio do placówek wsparcia dziennego.

§ 37. Osoby zatrudnione w dniu wejścia w życie rozporządzenia na stanowisku wychowawcy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na podstawie dotychczasowych przepisów zachowują uprawnienia do zajmowania tego stanowiska.

§ 38. Wzór wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie całodobowej placówki opiekuńczo - wychowawczej określa załącznik do rozporządzenia.

§ 39. Dokumentami potwierdzającymi spełnianie wymagań określonych odrębnymi przepisami są:

- 1) poświadczony odpis z właściwego rejestru;
- 2) zaświadczenie o nadaniu numeru identyfikacji statystycznej (REGON);

- 3) zaświadczenie o nadaniu numeru identyfikacji podatkowej (NIP);
- 4) zaświadczenie właściwego organu potwierdzające możliwość użytkowania obiektu określonego w kategorii XI załącznika do ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 i Nr 170, poz. 1217);
- 5) statut placówki lub jego projekt.

§ 40. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.³⁾

---

³⁾ Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 lutego 2005 r. w sprawie w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych (Dz. U. Nr 37, poz. 331).

WZÓR

**WNIOSEK O WYDANIE ZEZWOLENIA NA PROWADZENIE
CAŁODOBOWEJ PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZEJ**

1. Nazwa podmiotu prowadzącego całodobową placówkę opiekuńczo – wychowawczą
.....
.....
2. Forma prawna podmiotu prowadzącego.....
.....
3. Siedziba podmiotu prowadzącego (adres, telefon, fax).....
.....
.....
4. Nazwa całodobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej.....
.....
5. Adres całodobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej.....
.....
6. Typ całodobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej.....
.....
7. Liczba miejsc w placówce.....
8. Opis warunków lokalowych.....
.....
.....
.....
9. Opis organizacji pracy w całodobowej placówce opiekuńczo –
wychowawczej.....
.....
.....
.....
10. Informacja na temat dotychczasowych doświadczeń w organizowaniu opieki nad
dzieckiem
.....
.....

.....
.....
11. Struktura zatrudnienia i kwalifikacje pracowników zatrudnionych w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej

.....
.....
.....
.....

12. Dane osoby upoważnionej do składania wyjaśnień w zakresie tworzenia i działalności całodobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej

imię i nazwisko .....

adres zamieszkania .....

data urodzenia ..... numer PESEL .....

numer telefonu w miejscu zamieszkania .....

13. Dane osoby, która będzie kierowała placówką

imię i nazwisko .....

adres zamieszkania .....

data urodzenia ..... numer PESEL .....

numer telefonu w miejscu zamieszkania .....

(miejscowość, data) .....

(podpis osoby składającej wniosek).....

Załączniki:

1)	4) .....
2)	5) .....
3)	6) .....

11-26-om

UZASADNIENIE

Na mocy art. 81 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego został zobowiązany do określenia, w drodze rozporządzenia, sposobu organizacji placówek opiekuńczo wychowawczych, ich działania na rzecz realizacji praw dziecka, procedury kwalifikowania i kierowania dziecka do placówki oraz jego powrotu do rodziny, warunki korzystania z pracy wolontariuszy w tych placówkach, a także liczbę dzieci pozostających pod opieką jednego wychowawcy, obowiązującą dokumentację dotyczącą dziecka, standardy usług świadczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, standardy opieki i wychowania oraz kwalifikacje pracowników w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Zakres przedmiotowy jak i podmiotowy projektowanego rozporządzenia jest szerszy niż obecnie obowiązującego rozporządzenia z dnia 14 lutego 2005 r. w sprawie placówek opiekuńczo – wychowawczych w związku z koniecznością uregulowania trybu kierowania i przyjmowania do całodobowych placówek opiekuńczo – wychowawczych dzieci cudzoziemców oraz wprowadzeniem przez ustawodawcę zezwoleń na prowadzenie całodobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej.

Projekt rozporządzenia wprowadza terminologię zastosowaną w projekcie zmian do ustawy o pomocy społecznej. W całym tekście wprowadzono określenie „całodobowa” w stosunku do placówek działających przez całą dobę. Ponadto wprowadzono definicje „dziecko cudzoziemców”.

W projekcie rozporządzenia powtórzono dotychczasowe rozwiązania dotyczące organizacji placówek opiekuńczo – wychowawczych, procedury kwalifikowania, kierowania dziecka do placówki i jego powrotu do rodziny oraz warunki korzystania z pracy wolontariuszy, a także kwalifikacje osób w nich zatrudnionych. Zaakcentowano rolę placówki wielofunkcyjnej jako ważnej formy organizacyjnej umożliwiającej podejmowanie skoordynowanych działań zmierzających do przygotowania warunków powrotu dziecka do rodziny.

W rozporządzeniu określono liczbę dzieci, które pozostają pod opieką jednego wychowawcy odpowiednio do potrzeb dzieci oraz rodzaju prowadzonych zajęć i pory dnia lub nocy. Przy doborze liczby kadry pracującej z dzieckiem należy brać pod uwagę w szczególności zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom. Wprowadzenie tej regulacji spowodowane zostało dotychczasowymi doświadczeniami wpływającymi z praktyki. Zdarzały się przypadki, że w placówkach opiekuńczo – wychowawczych dochodziło do naruszania bezpieczeństwa dzieci na skutek niewystarczającej liczby wychowawców opiekujących się nimi. Wiele wątpliwości budziła również kwestia dotycząca prowadzenia odpowiedniej dokumentacji dotyczącej dziecka przebywającego w placówce. Stąd też w projekcie rozporządzenia kwestia ta została uregulowana w zależności od typu placówki.

Nastąpiły również pewne zmiany w odniesieniu do standardów usług świadczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Przede wszystkim zmieniono przepis regulujący wskaźnik zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty, wprowadzając przepis wskazujący, że wskaźnik zatrudnienia pracowników w placówce powinien być odpowiedni do liczby dzieci, specyfiki działań placówki oraz zapewnić dzieciom bezpieczeństwo i zindywidualizowaną opiekę. W przypadku małych placówek opiekuńczo-wychowawczych do 10 dzieci (są to zarówno placówki rodzinne jak i grupy usamodzielnień, czy kilkusobowe grupy zamieszkujące w kilkupokojowych mieszkaniach) zniesiono wymóg posiadania: gabinetu pielęgniarskiego,

pokoju gościnnego, pokoju dla dzieci chorych, pomieszczenia do prania i suszenia, jadalni dla wszystkich dzieci, aneksu kuchennego pomieszczenia do zajęć terapeutycznych i sportowych. Zmiany w standardach wynikają z doświadczeń nabytych w praktyce prowadzenia placówek opiekuńczo – wychowawczych przez pomoc społeczną.

W obecnym projekcie skorygowano nieco standardy bytowe w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W § 8 projektu rozporządzenia wprowadzono możliwość dodatkowego zatrudnienia w placówce rodzinnej osoby do pomocy w opiece nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w przypadku, gdy w placówce przebywa więcej niż 6 dzieci. W § 25 zmodyfikowano nieco wymagania co do warunków mieszkaniowych placówek opiekuńczo – wychowawczych. Zrezygnowano z pokoju do spotkań z osobami odwiedzającymi, wprowadzono w placówce możliwość wyboru czy będzie to jedna kuchnia czy też kilka aneksów kuchennych. Konieczność utrzymywania gabinetu pielęgniarskiego ograniczono tylko do sytuacji, gdy w placówce zatrudniony jest personel medyczny. Zrezygnowano z konieczności utrzymywania pokoju dla dzieci chorych oraz pomieszczeń do prania i suszenia. Wszystkie te propozycje zmian wynikają z przekształceń dokonujących się w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Z praktyki wynika, że placówki te stają się coraz mniejsze, bardziej kameralne, lepiej wyposażone. Wiele więc pomieszczeń utrzymywanych kiedyś w placówkach staje się anachronizmem.

Zapisy dotyczące placówek wsparcia dziennego podkreślają wyraźną terapeutyczną i psychokorekcyjną rolę specjalistycznych placówek wsparcia dziennego. Wprowadzono wymóg poddawania zajęć terapeutycznych superwizji lub konsultacji.

Zgodnie z delegacją do rozporządzenia zapisaną w art. 81 ust. 10 projektu ustawy o pomocy społecznej w rozporządzeniu w § 15 określono tryb kierowania dzieci cudzoziemców do placówek opiekuńczo – wychowawczych. Każdy powiat, na terenie którego znajdzie się dziecko cudzoziemców pozbawione opieki, może to dziecko skierować do dowolnej całodobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej. O skierowaniu dziecka należy niezwłocznie powiadomić wojewodę i sąd. Powiat właściwy ze względu na położenie placówki wnioskuje do wojewody o pokrycie kosztów pobytu dziecka w tej placówce. W § 18 ust. 2 wymieniono dokumenty i informacje, które powinna posiadać placówka przyjmująca dziecko.

Nowym elementem w projekcie rozporządzenia jest rozwiązanie zawarte w § 39, gdzie wymienia się szczegółowo dokumenty, które należy złożyć u wojewody w celu dokonania wpisu do rejestru placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Do projektu rozporządzenia załącza się wzór wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie całodobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej.

Pozostałe drobne zmiany mają charakter porządkujący.

Ocena skutków regulacji

1. Podmioty, których dotyczy proponowana regulacja

Regulacje zawarte w projekcie rozporządzenia dotyczyć będą przedstawiciela administracji rządowej – wojewody oraz samorządu powiatowego. W samorządzie powiatowym bezpośrednio zmianom podlegać będą całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze jako jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

2. Skutki dla budżetu państwa i budżetów samorządu terytorialnego

Proponowane zmiany mają charakter porządkujący bądź doprecyzowujący brzmienie obecnych przepisów, co nie rodzi skutków finansowych.

3. Wpływ na rynek pracy

Proponowana regulacja nie ma wpływu na rynek pracy.

4. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, oraz na sytuację i rozwój regionów

Wejście w życie projektu nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, ani na sytuację i rozwój regionów.

5. Konsultacje społeczne

Rozporządzenie zostanie poddane konsultacjom społecznym z następującymi podmiotami:

I. Związki zawodowe:

1. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”
2. Sekcja Krajowa Pracowników Pomocy Społecznej NSZZ „Solidarność”
3. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
4. Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia
5. Związek Nauczycielstwa Polskiego
6. Ogólnokrajowe Zrzeszenie Związków Zawodowych Pracowników Ruchu Ciągłego
7. Zarząd Krajowy Związku Zawodowego Inżynierów i Techników
8. Konfederacja Związków Zawodowych Górnictwa w Polsce
9. Forum Związków Zawodowych

II. Organizacje pracodawców:

1. Konfederacja Pracodawców Polskich
2. Krajowa Rada Spółdzielczości
3. Związek Rzemiosła Polskiego
4. Krajowa Izba Gospodarcza
5. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych
6. Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych
7. Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych
8. Business Centre Club – Związek Pracodawców

III. Samorząd Zawodowy

1. Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych

IV. Rada Pomocy Społecznej przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej.

6. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾
z dnia .....**

w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych

Na podstawie art. 116 ust. 1a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.²⁾), zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Określa się wymagane umiejętności, wykaz przedmiotów, minimalny wymiar zajęć dydaktycznych oraz zakres i wymiar praktyk zawodowych dla specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego, realizowanej w szkołach wyższych na kierunkach: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie.

2. Wymagania, o których mowa w ust. 1, stanowią załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

W porozumieniu:

MINISTER

MINISTER

NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

---

¹⁾ Minister Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 października 2005 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 265, poz. 2643).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 94, poz. 788, Nr 164, poz. 1366, Nr 175, poz. 1462, Nr 179, poz. 1487 i Nr 180, poz. 1493 oraz z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 186, poz. 1380 i Nr ..., poz...).

Załącznik
do rozporządzenia
Ministra Pracy i Polityki Społecznej
z dnia

WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI, WYKAZ PRZEDMIOTÓW, MINIMALNY WYMIAR ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH ORAZ ZAKRES I WYMIAR PRAKTYK ZAWODOWYCH DLA SPECJALNOŚCI PRZYGOTOWUJĄCEJ DO ZAWODU PRACOWNIKA SOCJALNEGO, REALIZOWANEJ W SZKOŁACH WYŻSZYCH NA KIERUNKACH: PEDAGOGIKA, PEDAGOGIKA SPECJALNA, POLITOLOGIA, POLITYKA SPOŁECZNA, PSYCHOLOGIA, SOCJOLOGIA, NAUKI O RODZINIE

I. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI

Przygotowanie do zawodu pracownika socjalnego powinno prowadzić do nabycia umiejętności:

- 1) prawidłowego rozpoznawania sytuacji osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, określania celów pomocy;
- 2) zaplanowania form pomocy oraz skutecznego stosowania w danym przypadku metod i technik w pracy socjalnej;
- 3) monitorowania i dokonywania ewaluacji podejmowanych działań;
- 4) zaprojektowania swojego warsztatu pracy;
- 5) doskonalenia organizacji pracy;
- 6) efektywnej współpracy ze specjalistami;
- 7) popularyzowania celów pomocy i pracy socjalnej;
- 8) przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu;
- 9) metodycznych;
- 10) interpersonalnych;
- 11) kooperacji;
- 12) menedżerskich;
- 13) z zakresu public relations;
- 14) stosowania zasad etyki zawodowej pracownika socjalnego, w tym w szczególności:
  - a) udzielania pomocy wszystkim osobom znajdującym się w trudnej sytuacji i zwracającym się o pomoc społeczną,
  - b) respektowania praw tych osób do poszanowania ich godności osobistej,
  - c) działania jako rzecznik interesów osób zwracających się o pomoc społeczną,
  - d) wzmacniania samodzielności osób korzystających z pomocy socjalnej i przeciwdziałania uzależnieniu się od niej.

II. WYKAZ PRZEDMIOTÓW I MINIMALNY WYMIAR ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH

	Liczba godzin zajęć
1. Aksjologia pracy socjalnej	20
2. Podstawy komunikacji interpersonalnej. Elementy psychoterapii	25
3. Organizacja i zarządzanie	20
4. Struktura i organizacja pomocy społecznej	15
5. System prawny pomocy społecznej w Polsce	20
6. Prawo rodzinne i opiekuńcze w Polsce	20
7. Metodologia i metodyka pracy socjalnej	90
8. Projekt socjalny	30
9. Promocja zatrudnienia, instytucje rynku pracy i zatrudnienie socjalne	10
10. Działalność pożytku publicznego i wolontariat	10
11. Wspieranie zatrudnienia oraz rehabilitacja osób niepełnosprawnych	10
12. Organizowanie społeczności lokalnej	10
13. Superwizja	40
Razem	320

III. ZAKRES I WYMIAR PRAKTYK ZAWODOWYCH

1. Praktyki zawodowe są realizowane w wymiarze ogółem 240 godzin.

2. Zakres praktyk zawodowych:

- 1) zapoznanie się ze specyfiką funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz instytucji i organizacji zajmujących się pomocą i pracą socjalną na rzecz osób i rodzin wymagających wsparcia, w tym:
  - a) strukturą i organizacją placówek, w których student odbywa praktyki,
  - b) rodzajem świadczonych usług,
  - c) specyfiką pod względem demograficzno-ekonomicznym oraz psychologiczno-społecznym osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej,
  - d) potrzebami osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej,
  - e) stopniem zaspokojenia potrzeb osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej przez placówki i poza nimi;
- 2) aktywne uczestnictwo w działaniach podejmowanych w placówkach, na podstawie umów zawartych z przedstawicielami placówek;

- 3) nawiązanie kontaktów z osobami i rodzinami korzystającymi z pomocy społecznej świadczonej przez placówki;
- 4) współdziałanie w rozpoznawaniu, zaspokajaniu oraz uaktywnianiu potrzeb indywidualnych i społecznych osób i rodzin wymagających wsparcia;
- 5) zebranie materiałów umożliwiających opracowanie i realizację projektów socjalnych.

UZASADNIENIE

Wydanie rozporządzenia wiąże się z koniecznością wykonania przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej upoważnienia zawartego w art. 116 ust. 1a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64 poz. 593, z późn. zm.)

Na mocy art. 116 ust. 1a powołanej wyżej ustawy, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego został zobowiązany do określenia wymaganych umiejętności, wykazu przedmiotów, minimalnego wymiaru zajęć dydaktycznych oraz zakresu i wymiaru praktyk zawodowych dla specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego, realizowanej w szkołach wyższych na wskazanych w ust. 1 kierunkach studiów wyższych: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie.

Standardy kształcenia na kierunkach studiów wyższych wymienionych w przepisie art. 116 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej są regulowane przepisami wydawanymi przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Specjalność „praca socjalna” na studiach wyższych zawodowych i magisterskich jest realizowana od wielu lat w licznych uczelniach. Ponieważ dla tej specjalności nie zostały określone standardy kształcenia (przepisy prawne nie wskazują takiego wymogu), przygotowanie pracowników socjalnych na różnych uczelniach nie zawsze odpowiada potrzebom tego zawodu. Chociaż standardy kształcenia dla studiów wyższych nie obejmują standardów dla specjalności, to jednak do treści dyplomu ukończenia studiów specjalność jest wpisywana przy kierunku. Należy jednocześnie zauważyć, że w przepisach dotyczących szkolnictwa wyższego nastąpiło w ostatnich latach odejście od „specjalności” na rzecz kierunków studiów. Obecnie wszystkie szkoły wyższe realizują kształcenie tylko na kierunkach, natomiast specjalności są indywidualną sprawą uczelni i nie podlegają regulacjom przepisów ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie nazw kierunków studiów (Dz. U. Nr 121, poz. 838), począwszy od roku akademickiego 2006/2007 pracownicy socjalni będą kształceni na kierunku „praca socjalna”, na poziomie studiów wyższych I stopnia. Wprowadzenie i przyjęcie standardów kształcenia dla tego kierunku w znacznym stopniu uporządkuje kształcenie w zakresie przygotowania do zawodu pracownika socjalnego. Uczelnie nie będą ponadto mogły prowadzić specjalności „praca socjalna”, której nazwa jest zastrzeżona dla samodzielnego kierunku studiów.

Ponieważ program kształcenia dla każdego kierunku jest podporządkowany minimum programowemu, a w przyjętych przepisami standardach kształcenia dla kierunków studiów, których absolwenci mogliby zostać dopuszczeni do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, brakuje zagadnień dotyczących bezpośrednio obszaru pracy socjalnej, w szczególności z zakresu metodologii i metodyki pracy socjalnej, projektu socjalnego, zagadnień prawnych itp., niezbędne jest uregulowanie dotyczące obszaru kompetencji w tej dziedzinie. Zachowanie uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego w odniesieniu do absolwentów innych kierunków studiów wyższych wymienionych w art. 116 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, wymaga zatem wskazania wspólnych standardów kształcenia dla każdego kierunku, który dodatkowo przygotowywałby w zakresie pracy socjalnej. Brak standardów, a tym samym możliwości ujednoczenia kształcenia w zawodzie pracownika socjalnego na poziomie wyższym dotyczącym kierunków studiów wymienionych w art. 116 ust. 1, uniemożliwia w praktyce stwierdzenie w jakim stopniu absolwent został przygotowany do wykonywania zadań pracownika socjalnego.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Skutki finansowe regulacji dla budżetu i sektora finansów publicznych

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje dodatkowych środków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Uczelnie wyższe będą realizować kształcenie w specjalności przygotowującej do wykonywania zawodu pracownika socjalnego na dotychczasowych zasadach.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny oraz wpływ regulacji na system edukacji i rynek pracy

Regulacja umożliwi ujednoczenie poziomu kompetencji przyszłych pracowników socjalnych, kształcących się w różnych uczelniach wyższych.

Realizacja określonych w rozporządzeniu wymagań będzie miała istotny wpływ na odpowiednie przygotowanie zawodowe pracowników socjalnych. Absolwenci studiów wyższych, którzy ukończą specjalność przygotowującą do zawodu pracownika socjalnego, będą tym samym przygotowani do efektywnego wykonywania zadań zawodowych.

- wpływ na rynek pracy

Rozporządzenie będzie miało wpływ na rynek pracy. Absolwenci studiów o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego uzyskają lepsze kwalifikacje zawodowe. Tym samym jako pracownicy będą mogli skuteczniej działać w zawodzie i oddziaływać na klientów pomocy społecznej.

W porównaniu do innych grup zawodowych, pracownicy socjalni nie są w Polsce dotknięci znaczącą stopą bezrobocia. Regulacja przyczyni się do łatwiejszego znajdowania zatrudnienia przez absolwentów studiów wyższych z ukończoną specjalnością przygotowującą do zawodu pracownika socjalnego. Będą oni podejmować pracę w różnych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, w tym między innymi w ośrodkach pomocy społecznej, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, domach pomocy społecznej, środowiskowych domach pomocy, a także w sektorze pozarządowym, w tym w organizacjach i stowarzyszeniach pozarządowych. Jednostki te, zatrudniając dobrze wykształconych pracowników socjalnych będą mogły efektywniej działać i rozwijać się w obszarach świadczonych usług.

- wpływ regulacji na rynek edukacji

Kształcenie pracowników socjalnych w oparciu o jednolite wymagania związane z ich przygotowaniem w toku studiów wyższych, przyczyni się do lepszego wykształcenia tej grupy zawodowej oraz do uznawania kwalifikacji zawodowych w zakresie pracy socjalnej w innych krajach Unii Europejskiej.

3. Nie przewiduje się wpływu projektu aktu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość oraz na sytuację i rozwój regionalny

4. Wpływ regulacji na system rejestracji i statystyki

W związku z faktem, iż uczelnie działają na podstawie przepisów ustawy o szkolnictwie wyższym, podlegają one systemowi statystyki w zakresie tego obszaru edukacji.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

5. Zakres konsultacji

Projekt rozporządzenia będzie przedmiotem konsultacji międzyresortowych oraz uzgodnień z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Ponadto, w toku prac legislacyjnych projekt rozporządzenia będzie konsultowany z następującymi partnerami społecznymi:

1. Konfederacja Pracodawców Polskich
2. Krajowa Izba Gospodarcza
3. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych
4. Polskie Towarzystwo Pracowników Socjalnych
5. Rada Pomocy Społecznej przy Ministrze Polityki Społecznej
6. Centralna Komisja Egzaminacyjna do spraw stopni specjalizacji w zawodzie „pracownik socjalny” przy Ministrze Polityki Społecznej
7. Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych
8. Business Centre Club – Związek Pracodawców
9. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”
10. Sekcja Krajowa Pracowników Pomocy Społecznej NSZZ „Solidarność”
11. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
12. Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia
13. Związek Nauczycielstwa Polskiego
14. Forum Związków Zawodowych